

ДОБРЫ ВЕЧАР

Добрый вечер

1993 ВЕРАСЕНЬ 9 ЧАЦВЕР № 170 (605) Цана 10 рублёў

МІНСКАЯ ГАРАДСКАЯ ГАЗЕТА

СТАЛІЧНАЯ ХРОНІКА

ПА ПАВЕДАМЛЕННЯХ КАРЭСПАНДЭНТАЎ «ДВ», АГЕНЦТВАЎ РІД, БЕЛАПАН, БЕЛІНФАРМ

ДОКТОР ЛИНКЕРМАН «ПРОПИСЫВАЕТ» СОТРУДНИЧЕСТВО

Сегодня в Минск прибывает делегация федерального министерства по делам молодежи и женщин Германии во главе с начальником управления международных связей доктором Линкерманом.

Основная цель визита — окончательная подготовка текста соглашения между немецким министерством и Госкомитетом по делам молодежи РБ о сотрудничестве, которое, как планируется, будет подписано в октябре. Один из пунктов договора предполагает обмен молодыми журналистами двух стран.

Анатолий ВИТКОВСКИЙ.

ГІСТАРЫЧНЫЯ КАШТОЎНАСЦІ: ДОЎГІ ШЛЯХ НА РАДЗІМУ

У Міністэрстве культуры рэспублікі прайшла прэс-канферэнцыя, прысвечаная вяртанню на Беларусь культурных і гістарычных каштоўнасцей, раней вывезеных за мяжу.

Як паведаміў журналістам першы намеснік міністра культуры Уладзімір Гілеп, днямі ў рэспубліку вернута 9,5 тысячы адзінак нацыянальных гістарычных каштоўнасцей, сярод якіх — кераміка, вырабы з жалеза, косці. Гэты каштоўны груз адрасаваны Навагрудскаму краязнаўчаму музею. А вернуты ён на гістарычную радзіму сектарам славяна-фінскай археалогіі Інстытута гісторыі матэрыяльнай культуры Акадэміі навук Расіі, размешчанага ў Санкт-Пецярбургу.

Як сказаў намеснік міністра культуры, старшыня Дзяржаўнай інспекцыі Рэспублікі Беларусь па ахове гістарычна-культурнай спадчыны Дзмітрый Бубноўскі, у бліжэйшых планах Міністэрства культуры і Камісіі па вяртанню гістарычных каштоўнасцей — перагаворы аб вяртанні Святых мошчаў, знойдзеных пры раскопках братамі Булкінымі ля Сафійскага сабора ў Полацку і вывезеных у Санкт-Пецярбург, а таксама магчымасць выдання на Беларусі зборніка рукапісаў Шчакаціхіна, што захоўваюцца ў Эрмітажы. Міністр культуры Яўген Вайтовіч, які таксама прыняў удзел у прэс-канферэнцыі, паведаміў, што на сённяшні дзень падпісаны міжурадавыя пагадненні аб вяртанні гістарычных каштоўнасцей з Польшчай, Германіяй, Літвой, краінамі СНД (за выключэннем Расіі). Рыхтуецца такое пагадненне і з ЗША.

Аляксандр МАЛЧАНАЎ.

НАШИХ ЭКОЛОГОВ ОЖИДАЕТ КИШИНЕВ

В Комитет по делам молодежи при Совете Министров РБ из Министерства по делам молодежи и спорта Молдовы пришло приглашение с просьбой направить делегацию для участия в семинаре по вопросам экологии окружающей среды, который состоится 20–21 сентября в Кишиневе.

19 сентября на семинар в Кишинев из нашей республики отправятся три человека: представитель Комитета по делам молодежи и два представителя молодежных экологических движений Беларуси.

Анатолий ВИТКОВСКИЙ.

ВЫПУСКНІКІ Ў ЦЫВІЛЬНАЕ ЖЫЦЦЕ

10 верасня ў Калодішчах, у цэнтры па перападрыхтоўцы афіцэраў, звольненых у запас, адбудзецца першы выпуск афіцэраў, якія амаль год навучаліся мірным прафесіям. Яны ім спатрэбяцца ў цывільным жыцці. Як паведамілі карэспандэнту БелаПАН у прэс-цэнтры Міністэрства абароны, навучанне праходзіла па нямецкай праграме пад непасрэдным патранажам галоўнага ваеннага ведамства рэспублікі.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ.

АМЕРИКА ОТКРЫВАЕТСЯ ПЕРЕД БУДУЩИМИ СТУДЕНТАМИ

Граждане нашей республики, а также России, Украины, Грузии, Эстонии, Латвии и Литвы теперь имеют реальный шанс в течение одного или двух лет обучения получить образование в Соединенных Штатах Америки. Такую возможность предоставляет программа стипендий имени Эдмунда С.Маски, о начале реализации которой объявило правительство США и Посольство Соединенных Штатов в Беларуси.

Перспектива учебы в Америке открывается для 150 стипендиатов. Стипендии будут присуждаться на основании открытого конкурса. Среди обязательных условий участия в нем: отсутствие финансовых средств для получения образования в США, возраст не старше 40 лет, диплом об окончании вуза, полученный до июля 1994 года, свободное владение английским языком, возможность приступить к занятиям летом 1994 года.

Счастливчикам, прошедшим конкурс, по окончании учебы будет вручен диплом или присвоена ученая степень по направлениям: управление коммерческой деятельностью, государственное управление, юриспруденция, экономика.

ЮСИА — РИД.

□ ФОТОФАКТ

НА ДНЯХ в демонстрационном зале Белорусского центра моды состоялась презентация известной французской фирмы «Нина Риччи», организованная отечественной фирмой «Белайр» и посольством Франции. Впервые в СНГ законодателями самой высокой моды Франции «Кутюр» и «Риччи Клаб» были представлены женские платья, наиболее адаптированные к нашим условиям, мужская одежда, аксессуары. В презентации приняли участие представители министерств культуры, легкой промышленности, бизнесмены.

Виктор НАБЕРЕЖНЫЙ.

НА СНИМКЕ: во время презентации.

Фото автора.

□ КУРЬЕЗ

ПУТАНА С КОМСОМОЛЬСКИМ БИЛЕТОМ

Как сообщила корреспонденту РИДа не пожелавшая представиться сотрудница одной из гостиниц столицы, в этом заведении прочно обосновалась девица легкого поведения с необычной кличкой — «Комсомолка». Ходят слухи, что иностранные клиенты приходят в экстаз, когда, раздеваясь, она сначала выкладывает на кровать сбереженный комсомольский билет. Однако, к газете «Комсомольская правда» путана, по собственному замечанию, никакого отношения не имеет и даже не читает ее.

Анатолий РОМАНОВИЧ.

□ КРЫМІНАЛ

ЗАМЕСЦІ СЛЯДЫ НЕ ЎДАЛОСЯ

Рэдкі дзень на чыгунцы праходзіць без ахвяр. І, як правіла, па віне саміх пацярпелых. Але бываюць і выключэнні. Раніцай, на перагоне Мінск — Калядзічы грузавым цягніком быў зроблены наезд на рабочага піўзавода Д. Эксперты высветлілі, што смерць наступіла яшчэ да наезду ад асфіксіі. Як стала вядома, Д. быў задушаны у сваёй кватэры наладчыкам кавальскага цэха Мінскага трактарнага завода і рабочым ВА «Інтэграл». Адзін з забойцаў затрыманы, другі — у вышуку.

■ ГЭТА БЫЛО ЎЧОРА

ДЗЕНЬ БЕЛАРУСКАЙ ВАЙСКОВАЙ СЛАВЫ

Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ, «ДВ».

Нягледзячы на вэрхал, які падняла каманда спадара Гайдукевіча — Старшыні так званага Народнага руху Беларусі, свята Беларускай вайсковай славы адбылося. Пачалося яно на плошчы Перамогі, дзе патрыёты Беларускага згуртавання вайскоўцаў усклалі кветкі да помніка воінам і партызанам, загінуўшым у гады Вялікай Айчыннай вайны, ушанавалі іх памяць мінутай маўчання. А пасля прадстаўнікі палітычных партый, рухаў дэмакратычнага кірунку, грамадскіх арганізацый, гараджане калонай, захоўваючы спакой, парадак, накіраваліся да Дзяржаўнага акадэмічнага Беларускага тэатра оперы і балета, дзе адбылася асноўная частка свята. Перад удзельнікамі яго выступілі лідэр Беларускага народнага фронту «Адраджэньне» Зянон Пазняк, гісторыкі народны дэпутат Рэспублікі Беларусь Валянцін Голубеў і Павел Лойка, Старшыня Беларускага згуртавання вайскоўцаў Мікалай Статкевіч, са святочнай праграмай — знакамітыя фальклорныя калектывы, рок-гурты «Мроя», «Уліс», «Новае неба», свае вершы прачыталі маладыя паэты.

На жаль, беларускі ўрад адмежаваўся ад святкавання Дня Беларускай вайсковай славы, а значыць, часткі свайго народа, які прыйшоў да опернага тэатра ўшанаваць памяць продкаў, якія загінулі ў барацьбе за незалежнасць Бацькаўшчыны.

Дзень Беларускай вайсковай славы — не толькі бітва пад Оршай з заваёўнікамі з Маскоўскай дзяржавы. Гэта і бітва з татарамі пад Койданавам, Клецкам, на Сіняй вадзе, змаганне Касцюшкі, Каліноўскага, беларускіх дэмакратаў у 1918 годзе за ўсталяванне Беларускай Народнай Рэспублікі і перамогі ў дзвюх сусветных войнах.

Як сведчаць гістарычныя факты, Беларусь ніколі не была заваявана збройнай сілай, пачынаючы са старажытнасці. Мангола-татары прайшлі з агнём і мячом амаль праз усе краіны, а захлынуліся на Беларусі. Нашы продкі перамагалі ворагаў не таму, што былі дужэйшымі. Яны змагаліся за веру, праўду, свабоду, умелі арганізавацца, трымаць дысцыпліну. Так здарылася і пад Оршай у 1514 годзе, калі беларускае 30-тысячнае войска асіліла войска маскоўскае, якое пераўзыходзіла яго па колькасці амаль ці не ўтрая.

Стагоддзямі нашы продкі змагаліся за свабоду і незалежнасць, абараняліся ад знешніх ворагаў. І толькі тры гады назад, дзякуючы развіццю падзей у былым Саюзе, Беларусь атрымала нейкае падабенства суверэнітэту. Здавалася, трэба мацаваць яго, з дэкларатыўнага пераўтварыць у сапраўдны. Але наш любімы ўрад паціху здае дзяржаўнасць пад крыло Расіі, вядзе мэтанакіраваную, запланаваную кампанію пазбаўлення атрыбутаў гэтай дзяржаўнасці: мытні, крэдытна-фінансавай сістэмы, мовы і г.д.

Не здзіўлюся, калі неўзабаве паважаныя кіраўнікі здадуць і дзяржаўныя сімвалы: бел-чырвона-белы сцяг, герб з выявай «Пагоні», а на шыльдах устаноў з'явіцца «двуглавый российский орел»... Зусім рэальна, калі ўлічыць, што для беларускага ўрада гэты суверэнітэт сувенірны, які зваліўся на галаву, як снег з неба. Гульня лёсу? Людзі, якія змагаліся супраць суверэнітэту, ім кіруюць?

Зрэшты, у гэтым разбяруцца гісторыкі і даследчыкі — справа часу. А пакуль, падобна, святкаванне вайсковай славы на Беларусі становіцца традыцыяй. Гучыць клятва на вернасць Радзіме. Яе паўтараюць тысячы людзей. А забараніць любіць Радзіму не пад сілу нават Богу.

Дарэчы, на 3-яй старонцы пад рубрыкай «Меркаванні» чытайце матэрыялы, прысвечаныя Дню Беларускай вайсковай славы. Рэдакцыя імкнулася ўлічыць і паказаць увесь спектр думак, поглядаў на яго святкаванне.

КАЛЯНДАР

Чацвер, 9 верасня.

СОНЦА — 6.31/19.43.

Даўжыня дня — 13.12.

МЕСЯЦ — апошняя квадра 8 верасня, захад 15.17/усход 22.59.

ІМЯНІНЫ

Сёння:

Праваслаўныя — Анфісы, Кукшы, Ліверыя, Пімена.

Каталіцкія — Пятра, Сэргія.

Заўтра:

Праваслаўныя — Майсея, Іава, Ганны.

Каталіцкія — Лукі, Міколы.

■ ГЭТА ФАКТ

ПА КЛІРЫНГУ МЯСАПАСТАЎКІ ІДУЦЬ ЦЯЖКА

Толькі 27 тысяч тон мяса са 100 адправілі ў Расію беларускія вытворцы ў лік пагашэння крэдытаў за энерганосьбіты. Папоўніць да канца года ўпушчаныя магчымасці цяпер будзе няпроста. Мінула лета. Мінулі і надзеі на багатыя прыбаўленні ў вазе пры адкорме. А наперадзе — нялёгкая зімоўка з няяснымі перспектывамі і новымі праблемамі ў эканоміцы.

Кіраўнікоў калгасаў і саўгасаў, зразумела, нескладана апраўдаць, спаслаўшыся на леташнюю засуху і бяскорміцу, вымушанае скарачэнне пагалоўя. Нескладана таксама і абвінаваціць іх у кансерватызме, неразуменні задач пераходнага перыяду да новых грамадскіх і эканамічных адносін. І ў тым, і ў іншым выпадку для ісціны месца знойдзецца. Больш складана, як заўсёды, з вырашэннем праблемы. Мяса па клірынгу ўсё роўна трэба пастаўляць, інакш зусім вычарпаецца сустрэчны паток энерганосьбітаў. А без іх не абысціся самім вытворцам. Тым больш, што наконт гэтага ёсць недвухсэнсавае пісьмо «Раскантракта» аб спыненні з 1 кастрычніка паставак энерганосьбітаў у выпадку запазычанасці па крэдытах.

БЕЛІНФАРМ.

■ У МІНГАРСАВЕЦЕ

ПАДРЫХТОЎКА ДА СЕСІІ МІНГАРСАВЕТА ВЫХОДЗІЦЬ НА ФІНІШНУЮ ПРАМУЮ

У аўторак старшыня Мінскага гарсавета А.М.Герасіменка правёў першае пасяджэнне Каардынацыйнай Рады, у склад якой уваходзяць старшыні або прадстаўнікі ўсіх пастаянных дэпутацкіх камісій. Рада разгледзела прыкладны пералік пытанняў, якія выносяцца на разгляд чарговай XIII-ай сесіі Мінгарсавета, ход іх падрыхтоўкі.

Міхаіл ВАЛЬКОЎСКІ, «ДВ».

Намеснік старшыні Мінгарсавета А.В.Гурыновіч паведаміў, што дэпутатам прапануецца ўжо другі праект праграмы сесіі (матэрыялы да якога раздадзены дэпутатам), але і ў ім чатырнаццаць пытанняў і варта падумаць аб скарачэнні некаторых. Але, калі прыступілі да абмеркавання, высветлілася неабходнасць дапаўнення і расшырэння.

Асабліва шмат розных дапаўненняў і ўдакладненняў выклікалі тры першыя пытанні праекта парадку дня сесіі, якія датычацца прыватызацыі камунальнай уласнасці. Слушныя прапановы выказаў старшыня камісіі па эканамічнаму развіццю і бюджэту У.М.Карагін. Ён прапанаваў вызначыць спіс прадпрыемстваў, якія нельга прыватызаваць, каб не парушыць нармальнае жыццё гараджан; разабрацца з кожным прадпрыемствам, што жадае прыватызавацца; выдзеліць у асобны спіс прадпрыемствы, у ходзе прыватызацыі якіх будуць адпрацаваны мадэлі прыватызацыі. Ён жа прапанаваў надрукаваць спіс стратных прадпрыемстваў Мінска. Іншы падыход выказаў старшыня пастаяннай камісіі па энергетыцы, транспарту, дарожнай гаспадарцы і сувязі А.П.Лапунін. Ён прапанаваў надаць праграме крыху іншы выгляд, асвятліўшы ў ёй формы, умовы, прычыны прыватызацыі. Зноў жа, неабходна разабрацца ў прычынах стратнай працы прадпрыемстваў.

Старшыня гарсавета А.М.Герасіменка падвёў вынік дыскусіі. Ён прапанаваў зрабіць так, каб справа зрушылася з месца, каб быў створаны механізм кантролю за прыватызацыяй і ў выніку яе жыццё мінчан рабілася лягчэй, а не пагаршалася і ўскладнялася.

Рада разгледзела ўсе пытанні ў павестку дня чарговай сесіі, папярэдне вызначыла, што яна павінна пачацца не пазней пятага кастрычніка. Дадаткова ўнесены пытанні «Аб мерах па паляпшэнню работы Мінгарсавета» і «Аб рэдактары газеты «Добры вечар». У час, што застаўся да сесіі, Рада будзе збірацца кожны тыдзень і разглядаць ступень падрыхтоўкі пытанняў.

■ ГАРАДСКІЯ КРАЯВІДЫ

МІКРАРАЁН «МАЛІНАЎКА-4»

Фота Юрыя ЗАХАРАВА

■ ДАЧАКАЛІСЯ

«ЗАЯЦ» РУБЛЮ — ТАВАРЫШ !?

Прадстаўнікі ўрадаў і нацыянальных банкаў шасці краін СНД: Арменіі, Беларусі, Казахстана, Расіі, Таджыкістана і Узбекістана падпісалі 7 верасня ў Маскве пагадненне «Аб практычных мерах па стварэнню рублёвай зоны новага тыпу».

Пракаменціраваць гэта паведамленне ТАСС карэспандэнт БЕЛІНФАРМа папрасіў прадстаўнікоў Нацыянальнага банка Беларусі, камерцыйных банкаў «Прыёрбанк», «Беларусь», «Дукат» і звычайных валютчыкаў.

Як паведаміў намеснік старшыні праўлення Нацыянальнага банка Валянцін Заяш, што-небудзь афіцыйнае каменціраваць пакуль рана. «Да падпісання гэтага дакумента аб уваходжанні рэспублікі ў рублёвую зону новага тыпу ў Нацыянальнага банка было падрыхтавана некалькі варыянтаў пагадненняў. Якое з іх стала асноўным у Маскве, сказаць пакуль не бяруся. Ды і наколькі мне вядома, усе члены праўлення банка сёння знаходзяцца ў Мінску, а не ў Маскве».

Прадстаўнікі мінскіх камерцыйных банкаў, азнаёміўшыся з пераказам тэксту пагаднення, прыйшлі да адзінай думкі, што нічога істотнага ў эканамічным жыцці рэспублікі з падпісаннем самога пагаднення не адбудзецца. Жаданне дзяржаў СНД «мець агульную грашовую сістэму з выкарыстаннем рубля — валюты Расійскай Федэрацыі ў якасці законнага плацежнага сродку» на валютным рынку рэзкіх ваганняў не выкліча.

На думку банкіраў, прагноз аб рэзкім зніжэнні ў Беларусі курса долара памылковы з-за таго, што пераход на агульную з Расійскай Федэрацыяй грашовую сістэму будзе рэгулявацца і вызначацца «асобным двухбаковым пагадненнем адпаведнай дзяржавы і Расіі». А ў ім і будзе агавораны каэфіцыент, па якому беларускі разліковы білет будзе прыраўноўвацца да расійскага рубля.

Валютчыкі на Камароўскім рынку ў Мінску з падпісаннем міжурадавага пагаднення «Аб рублёвай зоне новага тыпу» таксама не спяшаліся расставацца з заакіянскімі грашовымі знакамі. Як сказаў адзін са спецыялістаў «чорнага» рынку, «Зона — яна і ёсць зона. Якога б тыпу яна ні была: новага ці старога. Азартныя гульні з нашым урадам ні да чаго добрага не прывядуць. А таму давер'е долару куды большае, нават, калі ён некалькі зніізіцца ў цане».

БЕЛІНФАРМ.

■ СПОРТ-ПАНАРАМА «ДВ»

АКАДЭМІЧНАЯ ГРЭБЛЯ

ВЕЛЬМІ няўдалым стаў для беларускіх спартсменаў чэмпіянат свету, што закончыўся ў чэшскім горадзе Рудніца. Калі ўжо казаць прама, то інакш як правалам гэта не назавеш. Вядома, сёння стан спраў у гэтым відзе не такі, каб разлічваць на медалёвы «дождж», але ж і былі ў нас дасягненні яшчэ зусім нядаўна — у Барселоне ў мінулым годзе. Аднак ужо ў паўфінале ўзялі вёслы ў чахлы Кацярына Хадатовіч і Алена Хлопцава, на добрае выступленне якіх у двойцы парнай беларускія трэнеры разлічвалі. Як не трапілі ў фінал Наталля Сухадольская з Ірынай Грыбко на двойцы без рулявога. Словам, на апошнія старты ў барацьбе за медалі выйшла з Беларусі толькі жаночая васьмёрка. Але яна ў фінале была толькі пятай і значна ўступіла лідэрам.

ЛЁГКАЯ АТЛЕТЫКА

У БРУСЕЛІ завяршыўся апошні рэгулярны этап «Гран пры ІААФ/«Мобіл». Як і на папярэднім, у Берліне, у лік прызёраў трапіла Наталля Шыкаленка ў кіданні кап'я. На гэты раз, праўда, яна з рэзультатам 66,16 м была другой. А першай стала Трыне Хатэстад з Нарвегіі, якая, дарэчы, стала ўладальніцай вельмі цікавага прыза. Дык вось, у рамках гэтага шматэтапнага турніру была выдзелена серыя «Залатая чацвёрка» — нешта накшталт «Вялікага шлема» ў тэнісе. Той з лёгкаатлетаў, хто выйграе гэтую серыю, г.зн. быў першым на кожным з тых чатырох вызначаных этапаў — **атрымлівае 20-кілаграмовы залаты злітак.** Ні больш, ні менш. Хатэстад, як, дарэчы, яшчэ чацвёра спартсменаў, золата прыдбала. Прыемна, што на гэтым брусельскім этапе не згубілася і сястра Наталлі Шыкаленка — Таццяна. Яна была пятай у гэтым жа відзе.

ХАКЕЙ

ПА-МІНУЛАГОДНЯМУ стартавалі ў розыгрышы Кубка МХЛ хакеісты мінскага «Цівалі». Безумоўна, праблем і са складам каманды, і іншага характару хапае, але, пэўна, толькі заўзятыя песімісты маглі чакаць, што дома «цівалісты» пачнуць так няўдала. Іх супернік — «Металург» з Новакузнецка далёка не гранд турніру, калі не сказаць больш. Аднак мінчане яму прайгралі — 1:2. Прычым, як і летась, гульню паказалі вельмі слабую, хаатычную і нервовую. Першымі прапусцілі шайбу — гэта здарылася на 20-й хвіліне — і толькі ў трэцім перыядзе Андрэй Скабелка выраўняў лік. Аднак на 54-й хвіліне нападаючы гасцей Уладзіслаў Марозаў паставіў усе кропкі над «і».

Сёння «Цівалі» прымае дома «Тарпеда» з Усць-Каменагорска. Супернік, безумоўна, больш грозны, чым першы. Будзем спадзявацца, што нашы хакеісты не «зацыкляцца» на няўдачы і пакажуць, чаго яны вартыя.

КОМУ СТОЯТЬ У СТЕНКИ?

Игорь КРУМКАЧЕВ.

БЕЗУСЛОВНО, центральным матчем предстоящего тура будет игра между командами «Электроника» и «Корона». Ожидаемое дерби привлекает по нескольким причинам. Первая: оба коллектива «прописаны» в одном районе города — Юго-Запад — и друг друга знают как «облупленных», проводя матчи между собой каждую неделю. Для любителей острых ощущений, во-вторых, сообщу: проигравшая в этих сражениях команда «расстреливается» соперником. Игровым мячом. У стенки. Далее — «Корона» сейчас явно на подъеме. В матче прошедшего тура подмяла под себя еще одного фаворита. «Академик» был повержен со счетом 1:5. И последнее — любопытно будет посмотреть в настоящем деле обновленную почти наполовину, усилившуюся «Электронику». Ее победу над испытывающим проблемы с составом «Парадоксом» (4:1) не следует принимать всерьез. «Матч века» состоится в субботу, 11 сентября в 13.00.

Своеобразное достижение установил «Харламов-83». Вот уже 16 матчей подряд (с 27 апреля 1992 г.) эта команда не знает поражений. За это время одержано 14 побед при 2 ничьих при разнице мячей 39-9. Хотя в последнем матче «Метрополитен» едва не прервал эту выдающуюся серию. «Харламов» переломил ход матча лишь за 10 минут до финального свистка — 3:2.

Результаты наиболее боевых матчей:

«Тайм-Фартех» — «Штурм» — 5:2, «Виктория» — «Байт» — 2:1, ВРЗ — «Бекар» — 5:2, «Терминатор» — «Лом юнайтед» — 1:1.

В споре бомбардиров шестеро футболистов провели по 4 мяча. Лидируют Большой («Харламов-83»), Зезюльчик, Шкируть (оба — РФСК), Малейко («Стадион»), Нейман («Немига»), Шишкин («ЧК»). Еще шестеро имеют в своем активе по 3 гола.

■ ФАКТ И КОММЕНТАРИЙ

ЧЕМ БЫ ДИТЯ НИ ТЕШИЛОСЬ...

Анатолий БЕЛОУС, «ДВ».

Помнится, последний чемпионат по скейтборду прошел недавно в столице бывшей Чехословакии. Телевидение нашим зрителям показало лишь несколько сюжетов. Кудесники «доски» творили немыслимые пируэты и сальто-мортале. Красочное, захватывающее зрелище...

Неровен час и наши ребята взойдут на спортивный Олимп. Группу таких энтузиастов, человек 10–15, мне довелось наблюдать на днях во дворе Академии наук. Шустрые подростки облюбовали здесь бездействующий фонтан, благо, склоны у него пологие, а воды, кроме как дождевой, тут и в помине не бывает. Дорога нынче электроэнергия, чтобы тратиться на ее циркуляцию. Вся наука перебивается, образно говоря, с хлеба на воду, тут уж не до красот. А ребятам — раздолье. Конечно, может и не к месту их самодеятельное увлечение. Да и росписи красителями по стенкам бассейна популярных групп — сущее излишество, если не сказать жестче. Но, по правде говоря, чем бы дитя ни тешилось... А тут еще и с пользой для физического развития. По мне, так пусть лучше эти сорванцы бороздят днище бывшего фонтана, нежели их фамилии фигурируют в криминальных сводках. Ибо сегодня многократно возросшая подростковая преступность — факт непреложный.

КАНСТЫТУЦЫЯ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Праект
По стану на 20.08.93

Мы, народ Рэспублікі Беларусь (Беларусі), зыходзячы з адказнасці за сучаснае і будучае Беларусі, усведамляючы сябе паўнапраўным суб'ектам сусветнага супольніцтва і пацвярджаючы сваю прыхільнасць да агульначалавечых каштоўнасцей, грунтуючыся на сваім неад'емным праве на самавызначэнне, абапіраючыся на шматвяковую гісторыю развіцця беларускай дзяржаўнасці, *аддаючы належнае пошукам справядлівага грамадскага ладу на старажытнай зямлі Беларусі,* імкнучыся зацвердзіць правы і свабоды кожнага грамадзяніна Рэспублікі Беларусь, жадаючы забяспечыць грамадзянскую згоду, непахісныя ўстоі народаўладдзя і прававой дзяржавы, прымаем гэту Канстытуцыю — Асноўны Закон Рэспублікі Беларусь.

РАЗДЗЕЛ I. АСНОВЫ КАНСТЫТУЦЫЙНАГА ЛАДУ

АРТЫКУЛ 1. Рэспубліка Беларусь — унітарная дэмакратычная сацыяльная прававая дзяржава.

Рэспубліка Беларусь валодае вярхоўнствам і паўнатой улады на сваёй тэрыторыі, самастойна ажыццяўляе ўнутраную і знешнюю палітыку.

Рэспубліка Беларусь абараняе сваю незалежнасць і тэрытарыяльную цэласнасць, канстытуцыйны лад, забяспечвае законнасць і правапарадак.

АРТЫКУЛ 2. Чалавек у Рэспубліцы Беларусь з'яўляецца вышэйшай каштоўнасцю грамадства і дзяржавы.

Дзяржава адказная перад грамадзянінам за стварэнне ўмоў для свабоднага і годнага развіцця асобы. Грамадзянін адказны перад дзяржавай за няўхільнае выкананне абавязкаў, ускладзеных на яго Канстытуцыяй.

АРТЫКУЛ 3. *Адзінай крыніцай дзяржаўнай улады ў Рэспубліцы Беларусь з'яўляецца народ. Народ ажыццяўляе сваю ўладу непасрэдна і праз прадстаўнічыя органы ў формах і межах, устаноўленых Канстытуцыяй.*

Любыя дзеянні па дасягненню дзяржаўнай улады з дапамогай насілля, а таксама шляхам іншага парушэння законаў Рэспублікі Беларусь праследуюцца па закону.

АРТЫКУЛ 4. Дэмакратыя ў Рэспубліцы Беларусь ажыццяўляецца на аснове разнастайнасці палітычных інстытутаў, ідэалогій і поглядаў.

Ідэалогія палітычных партый, рэлігійных або іншых грамадскіх аб'яднанняў, сацыяльных груп не можа ўстанаўлівацца ў якасці абавязковай для грамадзян Рэспублікі Беларусь.

АРТЫКУЛ 5. Палітычныя партыі, іншыя грамадскія аб'яднанні, дзейнічаючы ў рамках Канстытуцыі і законаў Рэспублікі Беларусь, садзейнічаюць выяўленню і выказванню палітычнай волі грамадзян, удзельнічаюць у выбарах.

Палітычныя партыі і іншыя грамадскія аб'яднанні маюць права карыстацца дзяржаўнымі сродкамі масавай інфармацыі ў парадку, устаноўленым законам.

Забараняецца стварэнне і дзейнасць палітычных партый, а таксама іншых грамадскіх аб'яднанняў, якія маюць на мэце насільнае змяненне канстытуцыйнага ладу, ці вядуць прапаганду вайны, нацыянальнай, рэлігійнай і расавай варожасці.

АРТЫКУЛ 6. Дзяржава грунтуецца на прынцыпе падзелу ўлад: заканадаўчай, выканаўчай і судовай. Дзяржаўныя органы ў межах сваіх паўнамоцтваў дзейнічаюць самастойна, узаемадзейнічаючы паміж сабой, стрымліваючы і ўраўнаважваючы адзін аднаго.

АРТЫКУЛ 7. Дзяржава, усе яе органы і службовыя асобы звязаны правам, дзейнічаюць у межах Канстытуцыі і прынятых у адпаведнасці з ёю законаў.

Прававыя акты або іх асобныя палажэнні, прызнаныя ва ўстаноўленым законам парадку супярэчачымі палажэнням Канстытуцыі, не маюць юрыдычнай сілы.

Нарматыўныя акты дзяржаўных органаў публікуюцца або даводзяцца да ўсеагульнага ведама іншым прадугледжаным законам спосабам.

АРТЫКУЛ 8. Рэспубліка Беларусь прызнае прыярытэт агульнапрызнаных прынцыпаў міжнароднага права і забяспечвае адпаведнасць ім заканадаўства.

Не дапускаецца заключэнне міжнародных дагавораў, якія супярэчаць Канстытуцыі.

АРТЫКУЛ 9. Тэрыторыя Рэспублікі Беларусь з'яўляецца натуральнай умовай існавання і прасторавай мяжой самавызначэння народа Беларусі, асновай яго дабрабыту і суверэнітэту Рэспублікі Беларусь.

Тэрыторыя Беларусі адзіная і неадчужальная.

Адміністрацыйна-тэрытарыяльнае ўладкаванне Рэспублікі Беларусь вызначаецца законам.

АРТЫКУЛ 10. Грамадзяніну Рэспублікі Беларусь гарантуецца абарона і заступніцтва дзяржавы як на тэрыторыі Беларусі, так і за яе межамі.

Ніхто не можа быць пазбаўлены грамадзянства Рэспублікі Беларусь або права змяніць грамадзянства.

Грамадзянін Рэспублікі Беларусь не можа быць выдадзены замежнай дзяржаве, калі іншае не прадугледжана міжнароднымі дагаворамі Рэспублікі Беларусь. Набыццё і страта грамадзянства ажыццяўляюцца ў адпаведнасці з законам.

АРТЫКУЛ 11. Замежныя грамадзяне і асобы без грамадзянства на тэрыторыі Беларусі карыстаюцца правамі і свабодамі і выконваюць абавязкі нароўні з грамадзянамі Рэспублікі Беларусь, калі іншае не ўстаноўлена Канстытуцыяй, законамі і міжнароднымі дагаворамі Рэспублікі Беларусь.

АРТЫКУЛ 12. Рэспубліка Беларусь можа надаваць з захаваннем устаноўленых законам умоў права прытулку асобам, якія церпяць праслед у іншых дзяржавах за палітычныя, рэлігійныя перакананні або нацыянальную прыналежнасць.

АРТЫКУЛ 13. Дзяржава прадстаўляе ўсім роўныя правы для ажыццяўлення гаспадарчай і іншай дзейнасці, акрамя забароненай законам, і гарантуе роўную абарону і роўныя ўмовы для развіцця ўсіх форм уласнасці.

Дзяржава ажыццяўляе рэгуляванне эканамічнай дзейнасці ў інтарэсах чалавека і грамадства.

Законам могуць быць вызначаны аб'екты, якія знаходзяцца толькі ва ўласнасці дзяржавы, а таксама замацавана выключнае права дзяржавы на ажыццяўленне асобных відаў дзейнасці.

АРТЫКУЛ 14. Дзяржава рэгулюе адносіны паміж сацыяльнымі, нацыянальнымі і іншымі супольнасцямі на аснове прынцыпаў роўнасці перад законам, павагі правоў і іх інтарэсаў.

АРТЫКУЛ 15. Дзяржава адказная за захаванне гісторыка-культурнай спадчыны, свабоднае развіццё культур усіх нацыянальных супольнасцей, якія пражываюць у Рэспубліцы Беларусь.

АРТЫКУЛ 16. Усе рэлігіі і веравызнанні роўныя перад законам. Устанаўленне якіх-небудзь пераваг або абмежаванняў адной рэлігіі або веравызнання ў адносінах да іншых не дапускаецца.

Забараняецца дзейнасць канфесіянальных арганізацый, іх органаў і прадстаўнікоў, якая накіравана супраць суверэнітэту Рэспублікі Беларусь, яе канстытуцыйнага ладу і грамадзянскай згоды ці звязана з парушэннем правоў і свабод грамадзян.

Адносіны дзяржавы і канфесій рэгулююцца законам.

АРТЫКУЛ 17. Дзяржаўнай мовай Рэспублікі Беларусь з'яўляецца беларуская мова.

Афіцыйны статус іншых моў вызначаецца законам.

АРТЫКУЛ 18. Рэспубліка Беларусь у сваёй знешняй палітыцы зыходзіць з прынцыпаў роўнасці дзяржаў, непрымянення сілы або пагрозы сілай, непарушнасці межаў, мірнага ўрэгулявання спрэчак, неўмяшання ва ўнутраныя справы і іншых агульнапрызнаных прынцыпаў і норм міжнароднага права.

Рэспубліка Беларусь ставіць за мэту зрабіць сваю тэрыторыю бяз'ядзернай зонай, а дзяржаву — нейтральнай.

АРТЫКУЛ 19. Сімваламі Рэспублікі Беларусь як суверэннай дзяржавы з'яўляюцца яе Дзяржаўны сцяг, Дзяржаўны герб і Дзяржаўны гімн.

Дзяржаўны сцяг, Дзяржаўны герб і Дзяржаўны гімн зацвярджаюцца законам.

АРТЫКУЛ 20. Сталіца Рэспублікі Беларусь — горад Мінск.

Статус горада Мінска вызначаецца законам.

РАЗДЗЕЛ II. АСОБА, ГРАМАДСТВА, ДЗЯРЖАВА

АРТЫКУЛ 21. Забеспячэнне правоў і свабод грамадзян Рэспублікі Беларусь з'яўляецца вышэйшай мэтай Рэспублікі Беларусь.

Дзяржава гарантуе правы і свабоды грамадзян Рэспублікі Беларусь, замацаваныя ў Канстытуцыі, законах Рэспублікі Беларусь і прадугледжаныя міжнароднымі абавязацельствамі дзяржавы.

АРТЫКУЛ 22. Усе роўныя перад законам і маюць права без усякай дыскрымінацыі на роўную абарону правоў і законных інтарэсаў.

АРТЫКУЛ 23. Абмежаванне правоў і свабод асобы дапускаецца толькі ў выпадках, прадугледжаных законам, у інтарэсах нацыянальнай бяспекі, грамадскага парадку, абароны маралі, здароўя насельніцтва, правоў і свабод іншых асоб.

Ніхто не можа карыстацца перавагамі і прывілеямі, якія супярэчаць закону.

АРТЫКУЛ 24. Кожны мае права на жыццё.

Дзяржава абараняе жыццё чалавека ад любых проціпраўных замахаў.

Смяротная кара да яе адмены можа прымяняцца ў адпаведнасці з законам як выключная мера пакарання за асабліва цяжкія злачынствы і толькі па прыгавору суда.

АРТЫКУЛ 25. Дзяржава забяспечвае свабоду, недатыкальнасць і годнасць асобы. Абмежаванне або пазбаўленне асабістай свабоды магчыма ў выпадках і парадку, устаноўленых законам.

Асоба, узятая пад варту, мае права на судовую праверку законнасці яе затрымання або арышту.

Ніхто не павінен падвяргацца катаванням, жорсткаму, бесчалавечнаму або зневажальнаму да яго годнасці абыходжанню ці пакаранню, а таксама без яго згоды падвяргацца медыцынскім або іншым доследам.

АРТЫКУЛ 26. Ніхто не можа быць прызнаны вінаватым у злачынстве, калі яго віна не будзе ў прадугледжаным законам парадку даказана і ўстаноўлена ўступіўшым у законную сілу прыгаворам суда. Той, каго абвінавачваюць, не павінен даказваць сваю невінаватасць.

АРТЫКУЛ 27. Ніхто не павінен прымушацца да дачы паказанняў і тлумачэнняў супраць самога сябе, членаў сваёй сям'і, блізкіх родных. Доказы, атрыманыя з парушэннем закона, не маюць юрыдычнай сілы.

АРТЫКУЛ 28. Кожны мае права на абарону ад незаконнага ўмяшання ў яго асабістае жыццё, у тым ліку ад замаху на тайну яго карэспандэнцыі, тэлефонных і іншых паведамленняў, на яго гонар і годнасць.

АРТЫКУЛ 29. Недатыкальнасць жылля і іншых законных уладанняў грамадзян гарантуецца. Ніхто не мае права без законнай падставы ўвайсці ў жыллё і іншае законнае ўладанне грамадзяніна супраць яго волі.

АРТЫКУЛ 30. Грамадзяне Рэспублікі Беларусь маюць права свабодна перамяшчацца і выбіраць месца жыхарства ў межах Рэспублікі Беларусь, пакідаць яе і бесперашкодна вяртацца назад.

АРТЫКУЛ 31. Кожны мае права самастойна вызначаць свае адносіны да рэлігіі, асабіста або сумесна з іншымі вызнаваць любую рэлігію або не вызнаваць ніякай, выказваць і распаўсюджваць перакананні, звязаныя з адносінамі да рэлігіі, удзельнічаць у адпраўленні рэлігійных культаў, рытуалаў, абрадаў.

АРТЫКУЛ 32. Шлюб, сям'я, мацярынства, бацькоўства і дзяцінства знаходзяцца пад абаронай дзяржавы.

Жанчына і мужчына па дасягненні шлюбнага ўзросту маюць права ўступіць у шлюб. Шлюб грунтуецца на добраахвотнай згодзе. Муж і жонка раўнапраўныя ў сямейных адносінах.

Бацькі або асобы, якія іх замяняюць, маюць права і абавязаны выхоўваць дзяцей, клапаціцца аб іх здароўі, развіцці і навучанні. Дзіця не павінна падвяргацца жорсткаму абыходжанню або зняважэ, прыцягвацца да работ, якія могуць нанесці шкоду яго фізічнаму, разумоваму або маральнаму развіццю. Дзеці абавязаны клапаціцца пра бацькоў, а таксама асоб, якія іх замяняюць, і аказваць ім дапамогу.

АРТЫКУЛ 33. Кожнаму гарантуецца свабода поглядаў, перакананняў і іх свабоднае выказванне.

Ніхто не можа быць прымушаны да выказвання сваіх перакананняў або адмовы ад іх.

Манапалізацыя сродкаў масавай інфармацыі дзяржавай, грамадскімі аб'яднаннямі або асобнымі грамадзянамі, а таксама цэнзура не дапускаюцца.

АРТЫКУЛ 34. Грамадзянам Рэспублікі Беларусь гарантуецца права на атрыманне, захоўванне і распаўсюджванне поўнай, дакладнай і своечасовай інфармацыі аб дзейнасці дзяржаўных органаў, грамадскіх аб'яднанняў, аб палітычным, эканамічным і міжнародным жыцці, стане навакольнага асяроддзя.

Дзяржаўныя органы, грамадскія аб'яднанні, службовыя асобы абавязаны прадставіць грамадзяніну Рэспублікі Беларусь магчымасць азнаёміцца з матэрыяламі, якія закранаюць яго правы і законныя інтарэсы.

АРТЫКУЛ 35. Свабода сходаў, мітынгаў, вулічных шэсцяў, дэманстрацый і пікетавання, якія не парушаюць правапарадак і правы іншых грамадзян Рэспублікі Беларусь, гарантуецца дзяржавай. Парадак правядзення ўказаных мерапрыемстваў устанаўліваецца законам.

АРТЫКУЛ 36. Кожны мае права на свабоду аб'яднанняў.

Суддзі, пракурорскія работнікі, супрацоўнікі органаў унутраных спраў, Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь, органаў бяспекі, ваеннаслужачыя не могуць быць членамі палітычных партый і іншых грамадскіх аб'яднанняў, якія дамагаюцца палітычных мэт.

АРТЫКУЛ 37. Грамадзяне Рэспублікі Беларусь маюць права ўдзельнічаць у вырашэнні дзяржаўных спраў як непасрэдна, так і праз свабодна выбраных прадстаўнікоў. Непасрэдны ўдзел грамадзян у кіраванні справамі грамадства і дзяржавы забяспечваецца правядзеннем рэферэндумаў, абмеркаваннем праектаў законаў і пытанняў рэспубліканскага і мясцовага значэння, іншымі ўстаноўленымі законам спосабамі.

АРТЫКУЛ 38. Грамадзяне Рэспублікі Беларусь маюць права свабодна выбіраць і быць выбранымі ў дзяржаўныя органы на аснове ўсеагульнага, роўнага, прамога выбарчага права пры тайным галасаванні.

АРТЫКУЛ 39. Грамадзяне Рэспублікі Беларусь у адпаведнасці са сваімі здольнасцямі, прафесійнай падрыхтоўкай маюць права роўнага доступу да любых пасад у дзяржаўных органах.

АРТЫКУЛ 40. Кожны мае права накіроўваць асабістыя або калектыўныя звароты ў дзяржаўныя органы.

Дзяржаўныя органы, а таксама службовыя асобы абавязаны разгледзець зварот і даць адказ па сутнасці ва ўстаноўлены законам тэрмін. Адмова ад разгляду пададзенай заявы павінна быць пісьмова матывавана.

АРТЫКУЛ 41. Грамадзяне Рэспублікі Беларусь маюць права на працу як найбольш дастойны спосаб самасцвярджэння чалавека, гэта значыць права на выбар прафесіі, роду заняткаў і работы ў адпаведнасці з прызваннем, здольнасцямі, адукацыяй і прафесійнай падрыхтоўкай, а таксама на здаровыя і бяспечныя ўмовы працы.

Працоўныя маюць права на абарону сваіх эканамічных і сацыяльных інтарэсаў, уключаючы права на аб'яднанне ў прафесійныя саюзы, заключэнне калектыўных дагавораў (пагадненняў) і права на забастоўку.

Дзяржава стварае ўмовы для поўнай занятасці насельніцтва. У выпадку незанятасці асобы па не залежных ад яе прычынах ёй гарантуецца навучанне новым спецыяльнасцям і павышэнне кваліфікацыі з улікам грамадскіх патрэбнасцей, а таксама дапамога па беспрацоўю ў адпаведнасці з законам.

Прымусовая праца забараняецца. Не лічыцца прымусовай працай вайсковая або альтэрнатыўная ёй грамадзянская служба, а таксама работа або служба, якая вызначаецца прыгаворам суда або ў адпаведнасці з законам аб надзвычайным і ваенным становішчы.

АРТЫКУЛ 42. Працуючыя па найму маюць права на ўзнагароджанне за выкананую работу ў адпаведнасці з яе колькасцю, якасцю і грамадскім значэннем, але не ніжэй устаноўленага дзяржавай мінімальнага размеру. Жанчыны і мужчыны, дарослыя і непаўналетнія маюць права на роўнае ўзнагароджанне за працу роўнай вартасці.

АРТЫКУЛ 43. Працоўныя маюць права на адпачынак. Для тых, хто працуе па найму, гэта права забяспечваецца ўстанаўленнем рабочага тыдня, які не перавышае 40 гадзін, скарочанай працягласцю работы ў начны час, прадастаўленнем штогадовых аплатных водпускаў, дзён штотыднёвага адпачынку.

АРТЫКУЛ 44. Дзяржава гарантуе кожнаму права ўласнасці.

Уласнік мае права валодаць, карыстацца і распараджацца маёмасцю як аднаасобна, так і сумесна з іншымі асобамі. Недатыкальнасць уласнасці, права яе атрымання ў спадчыну ахоўваюцца законам.

Прымусовае адчужэнне маёмасці дапускаецца толькі па матывах грамадскай неабходнасці пры захаванні ўмоў і парадку, устаноўленых законам, са своечасовым і поўным кампенсаваннем кошту адчужанай маёмасці, а таксама па прыгавору суда.

Ажыццяўленне права ўласнасці не павінна наносіць шкоды навакольнаму асяроддзю, гісторыка-культурным каштоўнасцям, ушчамляць правы і абараняемыя законам інтарэсы іншых асоб.

АРТЫКУЛ 45. Грамадзянам Рэспублікі Беларусь гарантуецца права на ахову здароўя, уключаючы бясплатнае лячэнне ў дзяржаўных установах аховы здароўя.

Права грамадзян Рэспублікі Беларусь на ахову здароўя забяспечваецца таксама развіццём фізічнай культуры і спорту, мерамі па аздараўленню навакольнага асяроддзя, магчымасцю карыстання аздараўленчымі ўстановамі, удасканальваннем аховы працы.

АРТЫКУЛ 46. Кожны мае права на спрыяльнае навакольнае асяроддзе і на пакрыццё шкоды, прычыненай парушэннем гэтага права.

АРТЫКУЛ 47. Грамадзяне Рэспублікі Беларусь маюць права на сацыяльнае забеспячэнне ў старасці, у выпадку хваробы, інваліднасці, страты працаздольнасці, страты карміцеля і ў іншых выпадках, прадугледжаных законам.

Дзяржава праяўляе асаблівы клопат аб асобах, якія страцілі здароўе пры абароне дзяржаўных і грамадскіх інтарэсаў.

АРТЫКУЛ 48. Грамадзяне Рэспублікі Беларусь маюць права на жыллё. Гэта права забяспечваецца развіццём дзяржаўнага, грамадскага і прыватнага жыллёвага фонду, садзейнічаннем грамадзянам у набыцці жылля.

Ніхто не можа быць адвольна пазбаўлены жылля.

АРТЫКУЛ 49. Кожны мае права на адукацыю.

Гарантуюцца даступнасць і бясплатнасць абавязковай адукацыі, узровень якой вызначаецца законам.

Прафесійна-тэхнічная, сярэдняя, сярэдняя спецыяльная і вышэйшая адукацыя даступная для ўсіх у адпаведнасці са здольнасцямі кожнага. Кожны можа на конкурснай аснове бясплатна атрымаць адпаведную адукацыю ў дзяржаўных навучальных установах.

Арганізацыі і грамадзяне маюць права ствараць навучальныя ўстановы і кіраваць імі згодна з законам.

АРТЫКУЛ 50. Кожны мае права захоўваць сваю нацыянальную прыналежнасць, таксама як ніхто не можа быць прымушаны да вызначэння і ўказання нацыянальнай прыналежнасці.

Зняважа нацыянальнай годнасці праследуецца па закону.

Кожны мае права карыстацца роднай мовай, выбіраць мову зносін.

Дзяржава гарантуе ў адпаведнасці з законам свабоду выбару мовы выхавання і навучання.

АРТЫКУЛ 51. Кожны мае права на ўдзел у культурным жыцці. Гэта права забяспечваецца агульнадаступнасцю каштоўнасцей айчыннай і сусветнай культуры, якія знаходзяцца ў дзяржаўных і грамадскіх фондах, развіццём сеткі культурна-асветных устаноў.

Свабода мастацкай, навуковай, тэхнічнай творчасці і выкладання гарантуецца.

Інтэлектуальная ўласнасць ахоўваецца законам.

АРТЫКУЛ 52. Кожны, хто знаходзіцца на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, абавязаны выконваць яе Канстытуцыю, законы і паважаць нацыянальныя традыцыі.

АРТЫКУЛ 53. Кожны абавязаны паважаць годнасць, правы, свабоды, законныя інтарэсы іншых асоб.

АРТЫКУЛ 54. Кожны абавязаны берагчы гісторыка-культурную спадчыну і іншыя культурныя каштоўнасці.

АРТЫКУЛ 55. Ахова прыроднага асяроддзя — абавязак кожнага.

АРТЫКУЛ 56. Грамадзяне Рэспублікі Беларусь абавязаны прымаць удзел у фінансаванні дзяржаўных расходаў шляхам выплаты дзяржаўных падаткаў, пошлін і іншых плацяжоў.

АРТЫКУЛ 57. Абарона Рэспублікі Беларусь — абавязак і свяшчэнны доўг грамадзяніна Рэспублікі Беларусь.

Парадак праходжання вайсковай службы, падставы і ўмовы вызвалення ад вайсковай службы ці замена яе альтэрнатыўнай устанаўліваюцца законам.

АРТЫКУЛ 58. Ніхто не можа быць прымушаны да выканання абавязкаў, якія не прадугледжаны Канстытуцыяй Рэспублікі Беларусь і яе законамі, ці да адмаўлення ад сваіх правоў.

АРТЫКУЛ 59. Дзяржава абавязана прымаць усе даступныя ёй меры па стварэнню ўнутранага і міжнароднага парадку, неабходнага для поўнага ажыццяўлення правоў і свабод грамадзян Рэспублікі Беларусь, прадугледжаных Канстытуцыяй.

АРТЫКУЛ 60. Дзяржаўныя органы, службовыя і іншыя асобы, якім даверана выкананне дзяржаўных функцый, абавязаны ў межах сваёй кампетэнцыі прымаць неабходныя меры для ажыццяўлення і абароны правоў і свабод асобы.

Гэтыя органы і асобы нясуць адказнасць за дзеянні, якія парушаюць правы і свабоды асобы.

АРТЫКУЛ 61. Кожнаму гарантуецца абарона яго правоў і свабод кампетэнтным, незалежным і непрадузятым судом ва ўстаноўленыя законам тэрміны.

З мэтай абароны правоў, свабод, гонару і годнасці грамадзяне маюць права спагнаць у судовым парадку як маёмасную шкоду, так і матэрыяльнае кампенсаванне маральнай шкоды.

АРТЫКУЛ 62. Кожны мае права на юрыдычную дапамогу для ажыццяўлення і абароны правоў і свабод, уключаючы права карыстацца ў любы момант дапамогай адвакатаў і іншых сваіх прадстаўнікоў у судзе, іншых дзяржаўных органах, органах мясцовага самакіравання, на прадпрыемствах, ва ўстановах, у арганізацыях, грамадскіх аб'яднаннях і ў адносінах са службовымі асобамі і грамадзянамі. У выпадках, прадугледжаных законам, юрыдычная дапамога аказваецца за кошт дзяржаўных сродкаў.

Процідзеянне аказанню прававой дапамогі ў Рэспубліцы Беларусь забараняецца.

АРТЫКУЛ 63. Ажыццяўленне прадугледжаных гэтай Канстытуцыяй правоў і свабод асобы можа быць прыпынена толькі ва ўмовах надзвычайнага або ваеннага становішча ў парадку і межах, устаноўленых Канстытуцыяй і законам.

Пры ажыццяўленні асобых мер у перыяд надзвычайнага становішча не могуць абмяжоўвацца правы, прадугледжаныя ў артыкуле 24, частцы трэцяй артыкула 25, артыкулах 26, 31 Канстытуцыі.

РАЗДЗЕЛ III. ВЫБАРЧАЯ СІСТЭМА. РЭФЕРЭНДУМ

Глава 1. ВЫБАРЧАЯ СІСТЭМА

АРТЫКУЛ 64. Выбары дэпутатаў і іншых асоб, якія выбіраюцца на дзяржаўныя пасады народам, з'яўляюцца ўсеагульнымі: права выбіраць маюць грамадзяне Рэспублікі Беларусь, дасягнуўшыя 18 гадоў.

У выбарах не ўдзельнічаюць грамадзяне, прызнаныя судом недзеяздольнымі, асобы, якія ўтрымліваюцца па прыгавору суда ў месцах пазбаўлення волі. Любое прамое або ўскоснае абмежаванне выбарчых правоў грамадзян у іншых выпадках з'яўляецца недапушчальным і караецца па закону.

АРТЫКУЛ 65. Узроставы цэнз дэпутатаў і іншых асоб, якія выбіраюцца на дзяржаўныя пасады, вызначаецца адпаведнымі законамі, калі іншае не прадугледжана Канстытуцыяй.

АРТЫКУЛ 66. Выбары з'яўляюцца свабоднымі: выбаршчык асабіста вырашае, ці ўдзельнічаць яму ў выбарах і за каго галасаваць.

Падрыхтоўка і правядзенне выбараў праводзяцца адкрыта і галосна.

АРТЫКУЛ 67. Выбары з'яўляюцца роўнымі: выбаршчык на кожных выбарах у сваёй выбарчай акрузе мае адзін голас; колькасць выбаршчыкаў у кожнай акрузе павінна быць прыкладна роўнай; кандыдаты, якія выбіраюцца на дзяржаўныя пасады народам, удзельнічаюць у выбарах на роўных падставах.

АРТЫКУЛ 68. Выбары з'яўляюцца прамымі: дэпутаты выбіраюцца грамадзянамі непасрэдна.

АРТЫКУЛ 69. Галасаванне на выбарах з'яўляецца тайным: кантроль за волевыяўленнем выбаршчыкаў у ходзе галасавання забараняецца.

АРТЫКУЛ 70. Права вылучэння кандыдатаў у дэпутаты належыць грамадскім аб'яднанням, працоўным калектывам і грамадзянам у адпаведнасці з законам.

АРТЫКУЛ 71. Расходы на падрыхтоўку і правядзенне выбараў ажыццяўляюцца за кошт дзяржавы ў межах выдзеленых на гэтыя мэты сродкаў.

АРТЫКУЛ 72. Правядзенне выбараў забяспечваюць выбарчыя камісіі.

Парадак правядзення выбараў вызначаецца законамі Рэспублікі Беларусь.

Выбары не праводзяцца ў перыяд надзвычайнага або ваеннага становішча.

Глава 2. РЭФЕРЭНДУМ (НАРОДНАЕ ГАЛАСАВАННЕ)

АРТЫКУЛ 73. Для вырашэння важнейшых пытанняў дзяржаўнага і грамадскага жыцця могуць праводзіцца рэспубліканскія і мясцовыя рэферэндумы.

АРТЫКУЛ 74. Рэспубліканскія рэферэндумы назначаюцца Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь па прапанове Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь або не менш як 500 тысяч грамадзян, якія валодаюць выбарчым правам.

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь не пазней чым за 30 дзён пасля ўнясення ў адпаведнасці з законам прапаноў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь або грамадзян аб правядзенні рэферэндуму абавязаны назначыць дату правядзення рэспубліканскага рэферэндуму.

Пытанне аб правядзенні рэспубліканскага рэферэндуму можа быць разгледжана Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь таксама па ініцыятыве не менш як 40 дэпутатаў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

АРТЫКУЛ 75. Мясцовыя рэферэндумы назначаюцца адпаведнымі мясцовымі прадстаўнічымі органамі па сваёй ініцыятыве або па прапанове не менш дзесяці працэнтаў грамадзян, якія валодаюць выбарчым правам і пражываюць на адпаведнай тэрыторыі.

АРТЫКУЛ 76. Рэферэндумы праводзяцца шляхам усеагульнага, свабоднага, роўнага і тайнага галасавання.

У рэферэндумах удзельнічаюць грамадзяне Рэспублікі Беларусь, якія валодаюць выбарчым правам.

АРТЫКУЛ 77. Рэферэндум лічыцца адбыўшымся, калі ў ім прыняло ўдзел больш палавіны грамадзян, унесеных у спісы для галасавання.

Рашэнне лічыцца прынятым рэферэндумам пры ўмове, што за яго прагаласавала большасць грамадзян, якія прынялі ўдзел у галасаванні, калі іншае не прадугледжана Канстытуцыяй.

АРТЫКУЛ 78. Рашэнні, прынятыя рэферэндумам, могуць быць адменены або зменены толькі шляхам рэферэндуму, калі іншае не будзе ўстаноўлена рэферэндумам.

АРТЫКУЛ 79. Парадак правядзення рэспубліканскіх і мясцовых рэферэндумаў, а таксама пералік пытанняў, якія не могуць быць вынесены на рэферэндум, вызначаюцца законам Рэспублікі Беларусь.

РАЗДЗЕЛ IV. ЗАКАНАДАЎЧАЯ, ВЫКАНАЎЧАЯ І СУДОВАЯ ЎЛАДА

Глава 3. ВЯРХОЎНЫ САВЕТ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

АРТЫКУЛ 80. Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь з'яўляецца вышэйшым прадстаўнічым пастаянна дзеючым і адзіным заканадаўчым органам дзяржаўнай улады Рэспублікі Беларусь.

АРТЫКУЛ 81. Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь складаецца з 240 дэпутатаў, якія выбіраюцца грамадзянамі Рэспублікі Беларусь.

АРТЫКУЛ 82. Тэрмін паўнамоцтваў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь — пяць гадоў.

Паўнамоцтвы Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь могуць быць датэрмінова спынены па пастанове Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, прынятай большасцю не менш як 160 дэпутатаў.

Выбары новага складу Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь назначаюцца не пазней чым за тры месяцы да заканчэння паўнамоцтваў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

АРТЫКУЛ 83. Першае пасяджэнне Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь склікаецца Цэнтральнай камісіяй Рэспублікі Беларусь па выбарах і правядзенню рэспубліканскіх рэферэндумаў не пазней чым за 30 дзён пасля выбрання не менш як 160 дэпутатаў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

АРТЫКУЛ 84. Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь:

1) назначае рэспубліканскія рэферэндумы;

2) прымае і змяняе Канстытуцыю;

3) прымае законы і пастановы і ажыццяўляе кантроль за іх выкананнем;

4) дае тлумачэнне Канстытуцыі і законаў;

5) прызначае чарговыя выбары дэпутатаў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь і мясцовых Саветаў;

6) утварае Цэнтральную камісію Рэспублікі Беларусь па выбарах і правядзенню рэспубліканскіх рэферэндумаў;

7) дае згоду Прэзідэнту Рэспублікі Беларусь на прызначэнне Прэм'ер-міністра, міністраў замежных спраў, фінансаў, абароны, унутраных спраў, Старшыні Камітэта дзяржаўнай бяспекі Рэспублікі Беларусь;

8) выбірае Канстытуцыйны Суд Рэспублікі Беларусь, Вярхоўны Суд Рэспублікі Беларусь, Вышэйшы Гаспадарчы Суд Рэспублікі Беларусь, Генеральнага пракурора Рэспублікі Беларусь, Старшыню і Савет Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь, Старшыню і членаў Праўлення Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь;

9) вызначае парадак вырашэння пытанняў адміністрацыйна-тэрытарыяльнага ўладкавання дзяржавы;

10) вызначае асноўныя напрамкі ўнутранай і знешняй палітыкі Рэспублікі Беларусь;

11) зацвярджае рэспубліканскі бюджэт, справаздачу аб яго выкананні, нарматывы адлічэнняў ад агульнадзяржаўных падаткаў і даходаў у мясцовыя бюджэты;

12) устанаўлівае рэспубліканскія падаткі і зборы, ажыццяўляе кантроль за грашовай эмісіяй;

13) ратыфікуе і дэнансуе міжнародныя дагаворы Рэспублікі Беларусь;

14) прымае рашэнні аб амністыі;

15) вызначае ваенную дактрыну, структуру і арганізацыю Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь;

16) аб'яўляе вайну і заключае мір;

17) устанаўлівае дзяржаўныя ўзнагароды, класныя чыны і званні Рэспублікі Беларусь;

18) прымае пастановы аб роспуску мясцовых Саветаў і назначае новыя выбары ў выпадку сістэматычнага або яўнага невыканання імі патрабаванняў заканадаўства;

19) адмяняе распараджэнні Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь у выпадках, калі яны супярэчаць законам і пастановам Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь мае права адмяняць рашэнні мясцовых Саветаў у выпадку неадпаведнасці іх закону.

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь можа вырашаць іншыя пытанні ў адпаведнасці з Канстытуцыяй Рэспублікі Беларусь.

АРТЫКУЛ 85. Галасаванне на пасяджэннях Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь ажыццяўляецца дэпутатамі асабіста.

Законы і пастановы Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь лічацца прынятымі пры ўмове, што за іх прагаласаваў не менш як 121 дэпутат, калі іншае не прадугледжана Канстытуцыяй.

Прынятыя законы ў дзесяцідзённы тэрмін з дня прыняцця накіроўваюцца на подпіс Прэзідэнту Рэспублікі Беларусь.

АРТЫКУЛ 86. Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь выбірае з ліку дэпутатаў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Старшыню Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, Першага намесніка Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь і намеснікаў Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

АРТЫКУЛ 87. Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь выбіраецца тайным галасаваннем. Ён падсправаздачны Вярхоўнаму Савету Рэспублікі Беларусь.

АРТЫКУЛ 88. Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь:

1) ажыццяўляе агульнае кіраўніцтва падрыхтоўкай пытанняў, якія падлягаюць разгляду Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь;

2) вядзе пасяджэнні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь;

3) прадстаўляе Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь у адносінах з органамі і арганізацыямі ўнутры краіны і за мяжой;

4) падпісвае пастановы, прынятыя Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь;

5) прадстаўляе Вярхоўнаму Савету Рэспублікі Беларусь кандыдатуры для выбрання на пасады Першага намесніка і намеснікаў Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, Старшыні і членаў Канстытуцыйнага Суда Рэспублікі Беларусь, Старшыні Вярхоўнага Суда Рэспублікі Беларусь, Старшыні Вышэйшага Гаспадарчага Суда Рэспублікі Беларусь, Генеральнага пракурора Рэспублікі Беларусь, Старшыні Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь, Старшыні Праўлення Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь;

6) кіруе работай апарату Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь выдае распараджэнні.

Першы намеснік і намеснікі Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь выконваюць па даручэнню Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь асобныя яго абавязкі і замяшчаюць Старшыню Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь у выпадку яго адсутнасці або немагчымасці ажыццяўлення ім сваіх абавязкаў.

АРТЫКУЛ 89. Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь выбірае з ліку дэпутатаў пастаянныя камісіі і іншыя органы для вядзення заканапраектнай работы, папярэдняга разгляду і падрыхтоўкі пытанняў, якія адносяцца да ведання Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, ажыццяўлення кантролю за выкананнем законаў.

У выпадку неабходнасці Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь можа ствараць следчыя, рэвізійныя і іншыя часовыя камісіі.

АРТЫКУЛ 90. Для арганізацыі работы Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь ствараецца Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

У склад Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь уваходзяць Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, Першы намеснік Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, намеснікі Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь і дэпутаты ў парадку, прадугледжаным Рэгламентам Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь узначальвае Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

АРТЫКУЛ 91. Права заканадаўчай ініцыятывы ў Вярхоўным Савеце Рэспублікі Беларусь належыць дэпутатам Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, пастаянным камісіям Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, Прэзідэнту Рэспублікі Беларусь, Вярхоўнаму Суду Рэспублікі Беларусь, Вышэйшаму Гаспадарчаму Суду Рэспублікі Беларусь, Генеральнаму пракурору Рэспублікі Беларусь, Кантрольнай палаце Рэспублікі Беларусь, Нацыянальнаму банку Рэспублікі Беларусь, а таксама грамадзянам, якія валодаюць выбарчым правам, у колькасці не менш як 50 тысяч чалавек.

АРТЫКУЛ 92. Паўнамоцтвы Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь захоўваюцца аж да адкрыцця першага пасяджэння Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь новага склікання.

АРТЫКУЛ 93. Дэпутатамі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь не могуць быць Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь, члены Кабінета Міністраў Рэспублікі Беларусь, суддзі, а таксама іншыя асобы, якія прызначаюцца на пасаду Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь або па ўзгадненню з ім.

АРТЫКУЛ 94. Дэпутат Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь не нясе юрыдычнай адказнасці за сваю дзейнасць у Вярхоўным Савеце Рэспублікі Беларусь, якая ажыццяўляецца ў адпаведнасці з Канстытуцыяй, як у перыяд выканання дэпутацкіх паўнамоцтваў, так і пасля іх спынення.

Дэпутат Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь не можа быць прыцягнуты да крымінальнай адказнасці, арыштаваны, іншым чынам пазбаўлены асабістай свабоды без згоды Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

Крымінальная справа супраць дэпутата Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь можа быць узбуджана Генеральным пракурорам Рэспублікі Беларусь са згоды Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, а ў перыяд паміж сесіямі — са згоды Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

АРТЫКУЛ 95. Парадак дзейнасці Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, яго органаў і дэпутатаў вызначаецца Рэгламентам Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, які прымаецца Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь і падпісваецца яго Старшынёй, а таксама іншымі заканадаўчымі актамі Рэспублікі Беларусь.

Глава 4. ПРЭЗІДЭНТ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

АРТЫКУЛ 96. Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь з'яўляецца кіраўніком дзяржавы і выканаўчай улады.

АРТЫКУЛ 97. Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь можа быць выбраны грамадзянін Рэспублікі Беларусь не маладзейшы за 35 гадоў і не старэйшы за 65 гадоў, які валодае выбарчым правам і пражывае ў Рэспубліцы Беларусь не менш дзесяці гадоў.

АРТЫКУЛ 98. Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь выбіраецца непасрэдна народам Рэспублікі Беларусь. Тэрмін паўнамоцтваў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь — пяць гадоў. Адна і тая ж асоба не можа быць Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь больш двух тэрмінаў.

Кандыдаты на пасаду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь вылучаюцца не менш чым 40 дэпутатамі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, грамадзянамі Рэспублікі Беларусь — пры наяўнасці не менш як 25 тысяч подпісаў выбаршчыкаў.

Выбары Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь назначаюцца Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь не пазней чым за пяць месяцаў і праводзяцца не пазней чым за два месяцы да сканчэння тэрміну паўнамоцтваў папярэдняга Прэзідэнта.

Калі пасада Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь аказалася вакантнай, выбары праводзяцца не раней чым праз 30 дзён і не пазней чым праз 70 дзён з дня адкрыцця вакансіі.

АРТЫКУЛ 99. Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь лічыцца выбраным, калі за яго прагаласавала больш як палавіна грамадзян Рэспублікі Беларусь, якія прынялі ўдзел у галасаванні.

Калі ні адзін з кандыдатаў не набраў неабходнай колькасці галасоў, то ў двухтыднёвы тэрмін праводзіцца другі тур галасавання па двух кандыдатах, якія атрымалі найбольшую колькасць галасоў выбаршчыкаў. Выбраным лічыцца кандыдат, які атрымаў пры паўторным галасаванні найбольшую колькасць галасоў выбаршчыкаў, што прынялі ўдзел у галасаванні, пры ўмове, што колькасць галасоў, пададзеных за гэтага кандыдата, больш колькасці галасоў, пададзеных супраць яго.

Парадак правядзення выбараў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь вызначаецца законам Рэспублікі Беларусь.

АРТЫКУЛ 100. Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь заступае на пасаду пасля прынясення Прысягі наступнага зместу:

«Заступаючы на пасаду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, урачыста клянуся служыць народу Рэспублікі Беларусь, выконваць Канстытуцыю і законы Рэспублікі Беларусь, добрасумленна выконваць ускладзеныя на мяне высокія абавязкі».

Прысяга прыносіцца ва ўрачыстай абстаноўцы на спецыяльным пасяджэнні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь не пазней двух месяцаў з дня выбрання Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. З моманту прынясення Прысягі нававыбраным Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь паўнамоцтвы папярэдняга Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь спыняюцца.

АРТЫКУЛ 101. Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь:

1) прымае меры па ахове суверэнітэту, нацыянальнай бяспекі і тэрытарыяльнай цэласнасці Рэспублікі Беларусь, забеспячэнню палітычнай і эканамічнай стабільнасці, захоўванню правоў і свабод грамадзян;

2) стварае і скасоўвае міністэрствы, дзяржаўныя камітэты і іншыя цэнтральныя органы кіравання Рэспублікі Беларусь;

3) кіруе сістэмай органаў выканаўчай улады і забяспечвае іх узаемадзеянне з прадстаўнічымі органамі;

4) штогод прадстаўляе Вярхоўнаму Савету Рэспублікі Беларусь даклады аб становішчы рэспублікі, па ўласнай ініцыятыве або па прапанове Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь інфармуе Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь аб рэалізацыі ўнутранай і знешняй палітыкі Рэспублікі Беларусь;

5) назначае ў парадку, прадугледжаным Канстытуцыяй, членаў Кабінета Міністраў Рэспублікі Беларусь, прымае адстаўку і вызваляе ад пасады ўказаных асоб;

6) паведамляе Вярхоўнаму Савету Рэспублікі Беларусь аб Праграме дзейнасці Кабінета Міністраў Рэспублікі Беларусь;

7) мае права ўдзельнічаць у рабоце Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь і яго органаў, выступаць перад імі ў любы час з прамовай або паведамленнем;

8) прызначае суддзяў Рэспублікі Беларусь, акрамя тых, выбранне якіх аднесена да кампетэнцыі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь;

9) прызначае іншых службовых асоб, пасады якіх вызначаны ў адпаведнасці з законам, калі другое не прадугледжана Канстытуцыяй;

10) вырашае пытанні аб прыёме ў грамадзянства Рэспублікі Беларусь, яго спыненні і прадастаўленні прытулку;

(Заканчэнне на 3-й стар.).

ЗАЎВАГІ

1. Тоўстым шрыфтам выдзелены прынятыя артыкулы і часткі артыкулаў.
2. Падкрэслены змяненні ў параўнанні з праектам Канстытуцыі па стану на 04.05.1993 г.

Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь

Праект
Па стану на 20.08.93

11) узнагароджвае дзяржаўнымі ўзнагародамі Рэспублікі Беларусь, прысвойвае класныя чыны і званні;

12) ажыццяўляе памілаванне асуджаных грамадзян;

13) прадстаўляе Рэспубліку Беларусь у адносінах з іншымі дзяржавамі;

14) вядзе перагаворы і падпісвае міжнародныя дагаворы, назначае і адклікае дыпламатычных прадстаўнікоў Рэспублікі Беларусь у замежных дзяржавах і пры міжнародных арганізацыях;

15) прымае верыцельныя і адзыўныя граматы акрэдытаваных пры ім дыпламатычных прадстаўнікоў замежных дзяржаў;

16) у выпадку стыхійнага бедства, катастрофы, а таксама беспарадкаў, што суправаджаюцца насіллем ці пагрозай з боку груп асоб і арганізацый, у выніку якіх узнікае небяспека жыццю і здароўю людзей, тэрытарыяльнай цэласнасці і існаванню дзяржавы, уводзіць на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь або ў асобных яе мясцовасцях надзвычайнае становішча з унясеннем у трохдзённы тэрмін прынятага рашэння на зацвярджэнне Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь;

17) у выпадках, прадугледжаных законам, мае права адкладаць правядзенне забастоўкі або прыпыняць яе не больш чым на двухмесячны тэрмін;

18) падпісвае законы, ___ мае права не пазней чым у дзесяцідзённы тэрмін з дня атрымання закона вярнуць яго са сваімі пярэчаннямі ў Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь для паўторнага абмеркавання і галасавання. Калі Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь большасцю не менш як 160 дэпутатаў [illegible] пацвердзіць раней прынятае ім рашэнне, Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь абавязаны падпісаць закон у трохдзённы тэрмін; [illegible]

19) мае права не падпісваць закон, які цягне дадатковыя расходы, не прадугледжаныя бюджэтам;

20) мае права адмяняць акты падпарадкаваных яму органаў улады;

21) [illegible] рашэнні органаў мясцовых Саветаў у выпадку неадпаведнасці іх закону;

22) узначальвае Савет Бяспекі Рэспублікі Беларусь;

23) з'яўляецца Галоўнакамандуючым Узброенымі Сіламі Рэспублікі Беларусь і [illegible] вышэйшае камандаванне Узброеных Сіл;

24) уводзіць на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь у выпадку ваеннай пагрозы або нападзення ваеннае становішча, [illegible] поўную або частковую мабілізацыю;

25) ажыццяўляе іншыя паўнамоцтвы, ускладзеныя на яго Канстытуцыяй і законамі Рэспублікі Беларусь.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь не мае права дэлегаваць якім-небудзь органам і службовым асобам свае паўнамоцтвы як кіраўніка дзяржавы.

АРТЫКУЛ 102. Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь у межах сваіх паўнамоцтваў выдае указы і распараджэнні, арганізуе і кантралюе іх выкананне.

АРТЫКУЛ 103. Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь не можа займаць іншых пасад, атрымліваць акрамя заработнай платы грашовыя ўзнагароджанні, за выключэннем ганарараў за творы навукі, літаратуры і мастацтва.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь прыпыняе членства ў палітычных партыях і іншых грамадскіх аб'яднаннях, якія дамагаюцца палітычных мэт, на ўвесь тэрмін паўнамоцтваў.

АРТЫКУЛ 104. Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь можа ў любы час падаць у адстаўку. Адстаўка Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь прымаецца Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь.

АРТЫКУЛ 105. Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь можа быць зняты з пасады ў выпадку парушэння Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь або ўчынення ім злачынства, а таксама [illegible] Рэспублікі Беларусь [illegible] не менш як 160 дэпутатамі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

Пытанне аб зняцці Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь можа быць пастаўлена на прапанову не менш як 40 дэпутатаў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Заключэнне аб парушэнні Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь даецца Канстытуцыйным Судом Рэспублікі Беларусь, аб учыненні злачынства — спецыяльнай камісіяй Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. З моманту вынясення заключэння Канстытуцыйнага Суда Рэспублікі Беларусь аб парушэнні Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь ці заключэння спецыяльнай камісіі аб учыненні злачынства Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь не можа выконваць свае абавязкі да прыняцця Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь адпаведнага рашэння.

У выпадку зняцця Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь у сувязі з учыненнем злачынства справа па абвінавачанню разглядаецца Вярхоўным Судом Рэспублікі Беларусь.

АРТЫКУЛ 106. У выпадку вакансіі пасады Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь або немагчымасці выканання ім сваіх абавязкаў яго паўнамоцтвы пераходзяць да Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

У гэтым выпадку абавязкі Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь пераходзяць да Першага намесніка Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

АРТЫКУЛ 107. Для рэалізацыі паўнамоцтваў выканаўчай улады ў галінах эканомікі, знешняй палітыкі, абароны, нацыянальнай бяспекі, аховы грамадскага парадку і іншых сферах дзяржаўнага кіраўніцтва пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь утвараецца Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь.

АРТЫКУЛ 108. Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь складае свае паўнамоцтвы перад выбраным Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь.

___ Членаў Кабінета Міністраў Рэспублікі Беларусь назначае Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь. Прэм'ер-міністр [illegible] міністры замежных спраў, фінансаў, абароны, унутраных спраў, Старшыня Камітэта дзяржаўнай бяспекі Рэспублікі Беларусь назначаюцца Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь на пасады са згоды Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

Прэм'ер-міністр Рэспублікі Беларусь ажыццяўляе непасрэднае кіраўніцтва дзейнасцю Кабінета Міністраў Рэспублікі Беларусь, падпісвае акты Кабінета Міністраў Рэспублікі Беларусь, якія маюць абавязковую сілу на ўсёй тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, выконвае іншыя ўскладзеныя на яго функцыі.

Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь мае права заслухаць справаздачу любога члена Кабінета Міністраў Рэспублікі Беларусь па пытаннях выканання законаў [illegible].

У выпадку парушэння членам Кабінета Міністраў Рэспублікі Беларусь Канстытуцыі і законаў Рэспублікі Беларусь Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь мае права паставіць перад Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь пытанне аб вызваленні яго з пасады.

АРТЫКУЛ 109. Кампетэнцыя Кабінета Міністраў Рэспублікі Беларусь, парадак яго дзейнасці вызначаюцца [illegible] Законам аб Кабінеце Міністраў Рэспублікі Беларусь.

ГЛАВА 5. СУД

АРТЫКУЛ 110. Судовая ўлада ў Рэспубліцы Беларусь належыць судам.

Судаўладкаванне ў Рэспубліцы Беларусь вызначаецца законам.

Утварэнне надзвычайных судоў забараняецца.

АРТЫКУЛ 111. Суддзі пры ажыццяўленні правасуддзя незалежныя і падпарадкоўваюцца толькі закону.

Якое-небудзь умяшанне ў дзейнасць суддзяў па ажыццяўленню правасуддзя недапушчальнае і цягне адказнасць па закону.

АРТЫКУЛ 112. [illegible] — 60 гадоў. [illegible]

Суддзі не могуць ажыццяўляць прадпрымальніцкую дзейнасць, выконваць іншую аплатную работу, акрамя выкладчыцкай і навуковай [illegible].

[illegible]

АРТЫКУЛ 113. Суды ажыццяўляюць правасуддзе на аснове Канстытуцыі, законаў Рэспублікі Беларусь і прынятых у адпаведнасці з імі іншых нарматыўных актаў.

Калі пры разглядзе канкрэтнай справы суд прыйдзе да вываду аб неадпаведнасці нарматыўнага акта Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь або іншаму закону, ён прымае рашэнне ў адпаведнасці з Канстытуцыяй і законам і ставіць ва ўстаноўленым парадку пытанне аб прызнанні дадзенага нарматыўнага акта неканстытуцыйным.

АРТЫКУЛ 114. Справы ў судах разглядаюцца калегіяльна, а ў прадугледжаных законам выпадках — аднаасобна суддзямі.

У адпаведнасці з законам для разгляду асобных катэгорый спраў дзейнічае суд прысяжных.

АРТЫКУЛ 115. Разбор спраў ва ўсіх судах адкрыты.

Слуханне спраў у закрытым судовым пасяджэнні дапускаецца толькі ў выпадках, устаноўленых законам, з захаваннем усіх правіл судаводства.

АРТЫКУЛ 116. Правасуддзе ажыццяўляецца на аснове спаборнасці і роўнасці бакоў у працэсе.

АРТЫКУЛ 117. Бакі маюць права на абскарджанне рашэнняў, прыгавораў і іншых судовых пастаноў.

РАЗДЗЕЛ V. МЯСЦОВАЕ КІРАВАННЕ І САМАКІРАВАННЕ

АРТЫКУЛ 118. Мясцовае кіраванне і самакіраванне ажыццяўляецца грамадзянамі Рэспублікі Беларусь праз мясцовыя Саветы дэпутатаў і распарадчыя органы, органы тэрытарыяльнага грамадскага самакіравання, мясцовыя рэферэндумы, сходы і іншыя формы прамога ўдзелу ў дзяржаўных і грамадскіх справах.

АРТЫКУЛ 119. Мясцовыя Саветы выбіраюцца грамадзянамі адпаведных адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінак тэрмінам на чатыры гады.

АРТЫКУЛ 120. Мясцовыя Саветы, выканаўчыя і распарадчыя органы ў межах кампетэнцыі вырашаюць пытанні мясцовага значэння, зыходзячы з агульнадзяржаўных інтарэсаў і інтарэсаў насельніцтва, якое пражывае на адпаведнай тэрыторыі, выконваюць рашэнні вышэйстаячых органаў [illegible].

АРТЫКУЛ 121. Да выключнай кампетэнцыі мясцовых Саветаў адносіцца:

зацвярджэнне праграм эканамічнага і сацыяльнага развіцця, мясцовых бюджэтаў і справаздач аб іх выкананні;

устанаўленне ў адпаведнасці з законам мясцовых падаткаў і збораў;

вызначэнне ў межах, устаноўленых законам, парадку кіравання і распараджэння камунальнай уласнасцю;

[illegible]

назначэнне мясцовых рэферэндумаў.

АРТЫКУЛ 122. [illegible]

АРТЫКУЛ 123. [illegible]

АРТЫКУЛ 124. [illegible]

АРТЫКУЛ 125. У выпадку сістэматычнага або грубага невыканання мясцовым Саветам патрабаванняў заканадаўства ён можа быць распушчаны [illegible]

АРТЫКУЛ 126. Кампетэнцыя, парадак стварэння і дзейнасці органаў мясцовага кіравання і самакіравання вызначаюцца законам.

РАЗДЗЕЛ VI. ДЗЯРЖАЎНЫ КАНТРОЛЬ І НАГЛЯД

Глава 6. КАНСТЫТУЦЫЙНЫ СУД РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

АРТЫКУЛ 127. Кантроль за канстытуцыйнасцю нарматыўных актаў у Рэспубліцы Беларусь ажыццяўляецца Канстытуцыйным Судом Рэспублікі Беларусь.

АРТЫКУЛ 128. Канстытуцыйны Суд Рэспублікі Беларусь выбіраецца Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь з кваліфікаваных спецыялістаў у галіне права ў колькасці 11 суддзяў [illegible]. Гранічны ўзрост членаў Канстытуцыйнага Суда Рэспублікі Беларусь — 60 гадоў.

Асобы, выбраныя ў Канстытуцыйны Суд Рэспублікі Беларусь, не могуць ажыццяўляць прадпрымальніцкую дзейнасць, выконваць іншую аплатную работу, акрамя выкладчыцкай і навукова-даследчай работы, [illegible]

Асобы, выбраныя ў Канстытуцыйны Суд Рэспублікі Беларусь, маюць права ў любы час падаць у адстаўку. Прамое або ўскоснае ўздзеянне на Канстытуцыйны Суд Рэспублікі Беларусь або яго членаў, звязанае з дзейнасцю па ажыццяўленню канстытуцыйнага кантролю, недапушчальнае і цягне адказнасць па закону.

АРТЫКУЛ 129. Канстытуцыйны Суд Рэспублікі Беларусь па сваёй ініцыятыве, а таксама па прапанове Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, пастаянных камісій Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, не менш як 20 дэпутатаў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, Вярхоўнага Суда Рэспублікі Беларусь, Вышэйшага Гаспадарчага Суда Рэспублікі Беларусь, Генеральнага пракурора Рэспублікі Беларусь дае заключэнні:

аб адпаведнасці законаў, міжнародных дагавораў і іншых абавязацельстваў Рэспублікі Беларусь Канстытуцыі і міжнародна-прававым актам, ратыфікаваным Рэспублікай Беларусь;

аб адпаведнасці [illegible] Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, пастаноў Кабінета Міністраў Рэспублікі Беларусь, а таксама актаў Вярхоўнага Суда Рэспублікі Беларусь, Вышэйшага Гаспадарчага Суда Рэспублікі Беларусь, Генеральнага пракурора Рэспублікі Беларусь, якія маюць нарматыўны характар, Канстытуцыі, законам і міжнародна-прававым актам, ратыфікаваным Рэспублікай Беларусь.

[illegible]

АРТЫКУЛ 130. Нарматыўныя акты, міжнародныя дагаворы або іншыя абавязацельствы [illegible]

[illegible]

АРТЫКУЛ 131. Заключэнні Канстытуцыйнага Суда Рэспублікі Беларусь з'яўляюцца канчатковымі, абскарджанню і апратэставанню не падлягаюць.

Канстытуцыйны Суд Рэспублікі Беларусь выносіць рашэнні [illegible] поўнага складу суддзяў.

АРТЫКУЛ 132. Канстытуцыйны Суд Рэспублікі Беларусь мае права ўносіць прапановы ў Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь аб неабходнасці змяненняў і дапаўненняў Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь, а таксама аб прыняцці і змяненні законаў Рэспублікі Беларусь. Такія прапановы падлягаюць абавязковаму разгляду Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь.

АРТЫКУЛ 133. Асобы, выбраныя ў Канстытуцыйны Суд Рэспублікі Беларусь, не могуць быць прыцягнуты да крымінальнай адказнасці, арыштаваны, іншым спосабам пазбаўлены асабістай свабоды без згоды Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, акрамя выпадкаў затрымання на месцы ўчынення злачынства.

Крымінальная справа супраць члена Канстытуцыйнага Суда Рэспублікі Беларусь можа быць узбуджана Генеральным Пракурорам Рэспублікі Беларусь са згоды Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. ___

АРТЫКУЛ 134. Кампетэнцыя, арганізацыя і парадак дзейнасці Канстытуцыйнага Суда Рэспублікі Беларусь вызначаюцца законам.

ГЛАВА 7. ПРАКУРАТУРА

АРТЫКУЛ 135. Нагляд за дакладным і аднастайным выкананнем законаў міністэрствамі і іншымі падведамнымі Кабінету Міністраў Рэспублікі Беларусь органамі, мясцовымі прадстаўнічымі і выканаўчымі органамі, прадпрыемствамі, арганізацыямі і ўстановамі, грамадскімі аб'яднаннямі, службовымі асобамі і грамадзянамі ўскладаецца на Генеральнага пракурора Рэспублікі Беларусь і падначаленых яму пракурораў.

Пракуратура ажыццяўляе нагляд за выкананнем законаў пры расследаванні злачынстваў, адпаведнасцю закону судовых рашэнняў па грамадзянскіх, крымінальных справах і справах па адміністрацыйных правапарушэннях, у выпадках, прадугледжаных законам, праводзіць папярэдняе следства, падтрымлівае дзяржаўнае абвінавачванне ў судах.

АРТЫКУЛ 136. Адзіную і цэнтралізаваную сістэму органаў пракуратуры ўзначальвае Генеральны пракурор Рэспублікі Беларусь, які выбіраецца Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь тэрмінам на дзесяць гадоў.

Ніжэйстаячыя пракуроры назначаюцца Генеральным пракурорам Рэспублікі Беларусь.

АРТЫКУЛ 137. Генеральны пракурор Рэспублікі Беларусь і ніжэйстаячыя пракуроры незалежныя ў ажыццяўленні сваіх паўнамоцтваў і кіруюцца толькі законам. У сваёй дзейнасці Генеральны пракурор Рэспублікі Беларусь падсправаздачны Вярхоўнаму Савету Рэспублікі Беларусь.

АРТЫКУЛ 138. Кампетэнцыя, арганізацыя і парадак дзейнасці органаў пракуратуры вызначаюцца законам.

ГЛАВА 8. КАНТРОЛЬНАЯ ПАЛАТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

АРТЫКУЛ 139. Кантроль за выкананнем рэспубліканскага ___ бюджэту, выкарыстаннем дзяржаўнай уласнасці, выкананнем актаў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, якія рэгулююць адносіны дзяржаўнай уласнасці, гаспадарчыя, фінансавыя і падатковыя адносіны, ажыццяўляе Кантрольная палата Рэспублікі Беларусь.

АРТЫКУЛ 140. Кантрольная палата Рэспублікі Беларусь утвараецца Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь, дзейнічае пад яго кіраўніцтвам і падсправаздачная яму.

АРТЫКУЛ 141. Старшыня ___ Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь выбіраецца Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь па прадстаўленню Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь тэрмінам на пяць гадоў.

АРТЫКУЛ 142. Кампетэнцыя, арганізацыя і парадак дзейнасці Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь устанаўліваюцца законам.

РАЗДЗЕЛ VII. ФІНАНСАВАЯ СІСТЭМА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

АРТЫКУЛ 143. Фінансавая сістэма Рэспублікі Беларусь уключае дзяржаўныя цэнтралізаваныя фонды грашовых сродкаў і фінансы дзяржаўных прадпрыемстваў, устаноў, арганізацый.

На тэрыторыі Рэспублікі Беларусь праводзіцца адзіная бюджэтна-фінансавая, падатковая, грашова-крэдытная, валютная палітыка.

Банкаўская сістэма Рэспублікі Беларусь складаецца з Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь і іншых банкаў.

Нацыянальны банк Рэспублікі Беларусь рэгулюе крэдытныя адносіны, грашовае абарачэнне, устанаўлівае парадак разлікаў і валодае выключным правам эмісіі грошай.

АРТЫКУЛ 144. Бюджэт Рэспублікі Беларусь з'яўляецца асноўным фінансавым планам фарміравання і расходавання грашовых сродкаў Рэспублікі Беларусь. Бюджэтную сістэму Рэспублікі Беларусь складаюць рэспубліканскі і мясцовыя бюджэты.

АРТЫКУЛ 145. Даходы бюджэту Рэспублікі Беларусь фарміруюцца за кошт падаткаў, якія ўстанаўліваюцца законам, іншых абавязковых плацяжоў, а таксама іншых паступленняў.

Агульнадзяржаўныя расходы ажыццяўляюцца за кошт рэспубліканскага бюджэту ў адпаведнасці з яго расходнай часткай.

У адпаведнасці з законам у Рэспубліцы Беларусь могуць ствараццa пазабюджэтныя фонды.

АРТЫКУЛ 146. Парадак складання, зацвярджэння і выканання бюджэтаў устанаўліваецца законам.

АРТЫКУЛ 147. Справаздача аб выкананні рэспубліканскага бюджэту прадстаўляецца на разгляд Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь не пазней пяці месяцаў з дня заканчэння справаздачнага фінансавага года.

___ Справаздача аб выкананні рэспубліканскага бюджэту публікуецца.

АРТЫКУЛ 148. Рашэнні аб дзяржаўных пазыках, прыцягненні замежных крэдытаў і іншых фінансавых абавязацельствах Рэспублікі Беларусь, прадстаўленні бязвыплатнай дапамогі іншым дзяржавам прымаюцца Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь па ўзгадненню з Нацыянальным банкам Рэспублікі Беларусь у рамках агульнага ліміту дзяржаўнага доўгу, зацверджанага Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь.

РАЗДЗЕЛ VIII. ДЗЕЯННЕ КАНСТЫТУЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ І ПАРАДАК ЯЕ ЗМЯНЕННЯ

АРТЫКУЛ 149. Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь валодае вышэйшай юрыдычнай сілай. Законы і іншыя акты дзяржаўных органаў Рэспублікі Беларусь выдаюцца на аснове і ў адпаведнасці з Канстытуцыяй Рэспублікі Беларусь.

У выпадку разыходжання закона з Канстытуцыяй Рэспублікі Беларусь дзейнічае Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь, а ў выпадку разыходжання іншага нарматыўнага акта з законам дзейнічае закон.

АРТЫКУЛ 150. Пытанне аб змяненні і дапаўненні Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь разглядаецца Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь па ініцыятыве не менш як 150 тысяч грамадзян Рэспублікі Беларусь, якія валодаюць выбарчым правам, не менш як 20 дэпутатаў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, Канстытуцыйнага Суда Рэспублікі Беларусь.

АРТЫКУЛ 151. Закон аб змяненні і дапаўненні Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь можа быць прыняты пасля двух абмеркаванняў і адабрэнняў Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь з прамежкам не менш трох месяцаў.

Змяненні і дапаўненні ў Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь не праводзяцца ў перыяд надзвычайнага становішча, а таксама ў апошнія шэсць месяцаў паўнамоцтваў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

АРТЫКУЛ 152. Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь, законы аб унясенні ў яе змяненняў і дапаўненняў, аб увядзенні ў дзеянне Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь і ўказаных законаў, законы аб тлумачэнні Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь лічацца прынятымі, калі за іх прагаласавала не менш як 160 дэпутатаў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

Змяненні і дапаўненні Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь могуць быць праведзены праз рэферэндум. Рашэнне аб змяненні Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь шляхам рэферэндуму лічыцца прынятым, калі за яго прагаласавала большасць грамадзян, унесеных у спісы для галасавання.

НА СКРЫЖАВАННІ ДУМАК

РЭПЛІКА З НАГОДЫ...

Гаварыць пра хваробы нашага грамадства будзе, відаць, заняткам лішнім. Але ж і абмінаць маўчаннем падзеі, што раз-пораз разгортваюцца на прасторах, так бы мовіць, суверэннай Беларусі, не выпадае.

Возьмем, для прыкладу, святкаванне грамадскасцю забытых, напаўзабытых ды іншых з гэтага шэрагу датаў беларускай гісторыі. Тры гады таму назад па ініцыятыве пастаяннай камісіі Мінгарсавета па культуры і захаванні гісторыка-культурнай спадчыны ўпершыню ў Беларусі была адзначана гадавіна перамогі пад Грунвальдам аб'яднаных войскаў Вялікага княства Літоўскага і Кароны Польскай над лютым сваім ворагам — Тэўтонскім ордэнам. Якраз і нагода выпала адметная — на 1990 год прыпадала 580 гадавіна славутай бітвы.

Значэнне Грунвальдскай перамогі для Беларусі мае выключнае значэнне. Дзякуючы мужнасці нашых продкаў нарэшце было скінута крыжацкае ярмо з прыбалтыйскіх земляў, адпала пагроза пакарэння прынёманскага краю і прасоўвання ворага на ўсход. З 1410 года пачынаецца ўздым гаспадаркі і культуры Вялікага княства Літоўскага, назіраецца росквіт гарадоў, шырацца міжнародныя сувязі дзяржавы.

Думалася, што такая славутая падзея з рук грамадскасці будзе перанята дзяржаўнымі структурамі. Аж не, наша гістарычная памяць пакуль што заглыблена ў прорву беспрасветнай дрымоты і тым больш беспрабудная яна ў сферы ўладных структураў. 583-я гадавіна перамогі пад Грунвальдам без малога не ўспомнена нават і радком на старонках афіцыйнага беларускага друку, ні словам у тэлерадыёэфіры. Па-ранейшаму мы больш ведаем пра пабоішча на Чудскім возеры, падобных якому на беларускіх землях адбывалася часам па два-тры на год.

Не чакаючы, што дзяржава праз адпаведныя свае органы наважыцца сказаць слова праўды пра 75-я ўгодкі абвяшчэння незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі, грамадскасць зноў узваліла на свае плечы і нядрэнна падрыхтавала святкаванне даты аднаго з важнейшых этапаў усталявання беларускай дзяржаўнасці. У Мінску на той час адбыліся пэўныя знамянальныя падзеі. Пастаяннай камісіяй гарсавета па культуры і захаванні гісторыка-культурнай спадчыны было прапанавана надаць шэрагу вуліц цэнтральнай часткі горада імёны славутых грамадска-палітычных, навуковых і культурна-асветніцкіх дзеячаў Беларусі. Вуліцу Валадарскага прапаноўвалася перайменаваць у вуліцу братоў Івана і Антона Луцкевічаў. Па ёй браты хадзілі ў маладосці. Пэўны перыяд іх жыцця прайшоў у камерах Пішчалаўскага замка, які і сёння высіцца на павароце вуліцы да кварталаў Верхняга горада. Іван і Антон Луцкевічы пакінулі адметны след на адраджэнскай ніве нашаніўскай пары. Немагчыма пераацаніць іх заслугі ў стварэнні БНР і абвяшчэнні яе незалежнасці.

Але надзвычайным сімвалізмам пазначылася, бадай, адкрыццё навукоўцамі факта прыняцця Трэцяй статутнай граматы БНР у ноч з 24 на 25 сакавіка 1918 года ў будынку па вул.Валадарскага (а магла б называцца — братоў Луцкевічаў), 9. Ні ў святочныя дні сакавіка 1993 года, ні пазней выканкам Мінгарсавета не адважыўся ні надаць вуліцы імя славутых сыноў Беларусі, ні прыняць рашэння аб увекавечанні знамянальнай падзеі мемарыяльнай дошкай, якую на грамадскіх пачатках выканаў скульптар Алесь Шатэрнік. Думаецца, сябры выканкама гарсавета выявілі адсутнасць элементарнага досведу ў пытаннях беларускай гісторыі і жадання разумець значэнне яе падзей для дня сённяшняга, што змусіла некаторых з іх паслугоўвацца прынцыпамі ранейшай палітычнай кан'юнктуры пры прыняцці распарадчага рашэння.

Наша гістарычная памяць апынулася ў стане зацяжной хваробы. Катэгарычная непрымальнасць часткаю грамадства фактаў, якія выбіваюцца за кананізаваныя пастулаты адміраючай таталітарнай эпохі, гаворыць аб небяспечным набліжэнні захворвання да хранічнага яго стану. Хто не з намі, той супраць нас — старым, як свет, прынцыпам здаўна карысталіся сілы, якія не цярпелі побач з сабою іншадумства. Для Беларусі сёння надзвычай важным сталася пытанне выжывання. Але ўзнікла яно не з-за няздатнасці людзей да працы, не з-за ленасці цэлага народа ці беднасці прыроды краіны. Іншыя вынікі ў працэсе фарміравання палітычна-гаспадарчых структураў адроджаных незалежных дзяржаў дэманструюць народы Балтыі, якая па некаторых рэсурсных ды вытворчых паказчыках нават саступае Беларусі. Прычыны нягодаў маладой беларускай дзяржавы, бадай, не ў няздольнасці ці нежаданні яе народа ладзіць вольнае жыццё на ўласнай зямлі. У кантэксце гэтага тут будзе да месца прыгадаць казку Уладзіміра Караткевіча. Беларус надзвычай спадабаўся Богу, які надзяляў народы землямі. Ён, расчулены, і выдзеліў чалавеку пладародныя палі, перамежаваныя рэкамі ды азёрамі, поўнымі рыбай, лясы, багатыя жывёлай ды раслiннасцю, даў лета без засухі, зіму мяккую з сыпучымі снягамі. Устрывожаны Д'ябал падказвае Богу: «Ойча, Ты ж яму рай ствараеш». «І сапраўды, — схамянуўся Бог. — А каб зямля табе, чалавеча, не здавалася раем, дам я табе начальства найгоршае».

У нашай сітуацыі, бадай, варта гаварыць адносна непадрыхтаванасці ўладных структураў да дзейнасці ва ўмовах абрынутай на Беларусь незалежнасці. Адсутнасць пэўнасці ў ацэнцы фактаў мінуўшчыны моцна замінае органам улады вызначаць сваё бачанне будучыні. Прыгадаем аргументацыю, якую выстаўляе, у прыватнасці, Міністэрства абароны Рэспублікі Беларусь супраць прапаноў па патрыятычным выхаванні беларускіх вайскоўцаў. Вышэйшае кіраўніцтва Беларускага войска, у асобных захадах патрыятычнай грамадскасці, угледзела адно — спробу ўбіць клін паміж беларусамі і рускімі, Беларуссю і Расіяй. Падыходы тым больш дзіўныя, што ні адна з перамог беларускай зброі над заходнімі, паўночнымі або паўднёвымі заваёўнікамі не трактуецца як намаганні пасварыць Беларусь з нейкай з краін Еўропы.

Імпэт супрацiўлення святкаванню Дня вайсковай славы 8 верасня выявіўся настолькі моцна, быццам бы ўрад Расійскай Федэрацыі з'яўляецца правапераемнікам усіх дачыста спраў вялікіх князёў маскоўскіх, немалога шэрагу наступных венцаносных уладароў Расійскай дзяржавы. У такім разе, нам самы час апратэставаць святкаванне ў Расіі перамогі народнага апалчэння пад кіраўніцтвам Мініна і Пажарскага «над польска-літоўскімі і шведскімі інтэрвентамі ў пачатку 17 стагоддзя» (Беларуская Савецкая Энцыклапедыя. Т. 7. С.212). Інačай і быць не можа, калі ведаць, што 22-24 жніўня 1612 года апалчэнцы пры дапамозе казакоў Трубяцкога разбілі войскі гетмана вялікага літоўскага Яна Караля Хадкевіча, аднаго з буйнейшых дзяржаўных і вайсковых дзеячаў Беларуска-Літоўскага гаспадарства (Беларуская ССР: Кароткая энцыклапедыя. Т. 5. С.625).

Паслугоўваючыся падобным разглядам гістарычных працэсаў, давялося б чакаць пастаянных звадаў паміж паўднёвымі і паўночнымі штатамі Паўночнай Амерыкі, паміж рознымі абласцямі Злучанага Каралеўства Вялікабрытаніі і Паўночнай Ірландыі. Не мінулі б непажаданыя катаклізмы і Францыю, Германію. Зрэшты, у Беларусі рабілася, ды і зараз падспудна тлее спроба пасеяць сепаратысцкія настроі з дапамогай аб'яднання «Палісьсе». Слуцкі краязнавец Родчанка было намерыўся вычленіць Случчыну ў адметны рэгіён краіны, супрацьпаставіўшы яе колішнім землям полацкага княства. Падобныя памкненні ўнутрынацыянальнага або міжнацыянальнага і міждзяржаўнага характараў дапускаюць дзеячы, якія забыліся, што для фактаў мінуўшчыны непрымальны ўмоўны лад.

Гістарычныя працэсы, уплываючы адзін на другі, фарміруюць будучыню незалежна ад пажаданняў наступных пакаленняў. Было б наіўным рабіць спробы нешта перайначыць у гэтым натуральным працэсе эвалюцыі грамадства. Праўда, такія спробы ўсё ж былі зроблены пасля вядомага кастрычніцкага перавароту. Чым скончылася імкненне перакройваць гісторыю пад уздзеяннем штучных тэарэтычных пастулатаў, можам пераканацца нават не пакідаючы ўласнай кватэры.

Вялікія людзі імкнуліся давесці сучаснікам згубнасць непаважлівага стаўлення да гісторыі і папярэджвалі нас, няўдзячных нашчадкаў: хто цаляе ў мінулае з пісталета, з будучыні атрымае гарматны залп. Толькі праўдзівая гісторыя, напоўненая нерэвізаванымі фактамі, дазваляе народу з пэўнасцю крочыць у будучыню. Для беларускага грамадства мінуўшчына яшчэ не з'яўляецца кнігаю жыцця, якая павінна стаць настольнаю пры фарміраванні грамадска-палітычных і эканамічных інстытутаў уласнай дзяржавы. Нас змушаюць неадрыўна ўтаропліваціца на ўсход, часам робяцца закіды ў заходнім накірунку. Які толькі вопыт ні пераймала за апошнія некалькі гадоў Беларусь: карэйскі, кітайскі, італьянскі, германскі, ізраільскі! Адносна неабходнасці захоўваць сувязі з Расіяй стаіць такі енк, быццам бы «так называемые демократы» ужо заканчваюць узводзіць «берлінскі мур» дзесьці паміж Оршаю і Смаленскам. Толькі ў асобных выпадках даюць пра сябе знаць спробы паглядзець на сябе знутры. Хто будзе паважаць народ, які сам не паважае сябе, ігнаруе ўласную культуру, мову, гістарычную памяць?

Многія з гэтых атрыбутаў вонкавага аблічча нацыі пры няўважлівым да іх стаўленні ў імгненне падбіраюцца іншымі народамі і, у залежнасці ад патрэбаў, ці замоўчваюцца, ці выкарыстоўваюцца для ўслаўлення ўласнай велічы. Прызнаемся, шмат хто з нас сутыкаўся з паблажліва-непаважлівым стаўленнем да сябе і ў Маскве, і ў Вільні, ды і ў родным Мінску: вы, маўляў, цярплівы, талерантны, працавіты народ. Толькі гэтых несумненна станоўчых рысаў яго характару малавата для поспехаў у мазольнай працы пры пабудове ўласнай дзяржавы. Адкрыта абражаюцца дзяржаўныя сімвалы Беларусі, гісторыя, культура народа. Карыстаючыся спрадвечным няведаннем народа самога сябе, прыхільнікі непадзельнасці імперскіх прастораў «от Москвы до самых до окраин» хацелі б і надалей бачыць у грамадзянах нашай краіны ранейшых ціхамірных цягавітых істотаў, якім «вышайше» гарантаваная луста хлеба і надалей замяняла б неад'емнае права кожнай грамадскай супольнасці ладзіць сваё жыццё без дыктату з боку суседніх дзяржаў, а чалавеку — без указкі начальніка любога рангу.

Дасягненне такога стану грамадства немагчыма без часам пакутлівага пошуку ўласнай мінуўшчыны. А ўся ж яна поўніцца падзеямі гераічнымі і трагічнымі. Няма на зямлі, відаць, народа, які б так упарта адмаўляўся ад уласнай слаўнай гісторыі і найперш ад знакамітых старонак змагання за сваю незалежнасць, як гэта робім мы, беларусы. Сённяшнія «дабрадзеі» беларускай дзяржавы імкнуцца давесці, што некаторыя з гістарычных падзеяў сталіся проста недарэчнасцю. Да такіх адносіцца і перамога ў 1514 годзе пад Оршай. У нечыей галаве нарадзілася аксіёма, нібы бітва тая праходзіла ў змаганні «з», а не «за». Нават цэлыя калектывы вучоных гісторыкаў не могуць давесці такім мысліцелям і сапраўды аксіёмную выснову: барацьба за незалежнасць з'яўляецца найвышэйшым праяўленнем патрыятычнага пачуцця народа, што дазволіла перамагчы войску пад кіраўніцтвам гетмана Канстанціна Астрожскага ці не ўдвая мацнейшага захопніка.

Як і ў раней прыгаданых рашэннях, выканкам Мінгарсавета не пазбегнуў палітызацыі пры разглядзе звароту аб правядзенні 8 верасня 1993 года мерапрыемстваў з нагоды гадавіны Аршанскай перамогі. Абсурднай гучыць забарона «проведения митинга, шествия и принятия присяги воинами запаса, как противоречащие части 4 статьи 2 Закона Республики Беларусь «О всеобщей воинской обязанности и военной службе» («Добры вечар». 3 верасня 1993 года). Колькі бы ні чытаць азначаны Закон, але немагчыма знайсці ў ім і слова, сказанае пра мітынгі і шэсці. Ніякім законам таксама ж не вызначаны рэгламент прыняцця воінамі запасу прысягі на вернасць Айчыне. Тым больш не акрэсліваецца падобная акцыя на грамадскім узроўні. Трактуючы такім чынам заканадаўства і дзекабрыстаў або касіянераў Каліноўскага самы раз абвінаваціць у страшных грахах.

Так і жывём. Наракаем на невыкананне законаў і самі ж даём прыклад іх вольнай трактоўкі. Парадаксальная краіна. Можна са спакоем назіраць за знішчэннем прынародна Дзяржаўнага сцяга Рэспублікі Беларусь, выслухоўваць адкрытыя абразы на адрас кіраўніцтва краіны, нацыянальнай годнасці яе карэннага народа, што адбывалася ў час шэсця і мітынгу камуністычных сіл у сакавіку 1993 года на праспекце Скарыны і ў парку Горкага, але імкненне грамадскасці ўвекавечыць памяць пра продкаў без ценю сумнення трактаваць як пагрозу «законности, правопорядку и безопасности граждан».

Цяжкі наш шлях да Беларусі. Толькі зразумела, што ніхто яго за нас не пройдзе. Адно, не пакідае думка: наколькі б лягчэй яго было пераадолець, каб чалавек, якому выпаў высокі гонар і вялікая адказнасць апынуцца пры ўладзе, заўсёды памятаў пра няскончанасць працэсу пазнання і немагчымасць паслугоўвацца сёння пры прыняцці рашэнняў пастулатамі нават і нядаўняга мінулага, а тым больш — палітычнай кан'юнктурай любога кшталту. Застаючыся прафесіяналам у сферы кіравання, такому чалавеку не грэх было б часам звярнуцца да досведу прафесіяналаў у пытаннях гісторыі, культуры, традыцый народа.

Ігар Чарняўскі, старшыня пастаяннай камісіі Мінгарсавета па культуры, галоснасці і захаванні гісторыка-культурнай спадчыны.

НА СКРЫЖАВАННІ ДУМАК

ЗВАРОТ ДУМЫ СЛАВЯНСКАГА САБОРА «БЕЛАЯ РУСЬ»

У чарговы раз кіраўніцтвам сталіцы Беларусі дадзены дазвол на правядзенне агрэсіўнага антыславянскага шабашу — святкавання так званай перамогі ўзброеных сіл Вялікага княства Літоўскага, Рускага і Жамойцкага над маскоўскім войскам. Выхаплены з бясконцага ланцуга дынастычнай, міжусобнай барацьбы трагічны эпізод падаецца як нейкая вялікая гістарычная падзея. Але каго і над кім перамога?..

Замест таго, каб з сучасным разуменнем мінулага асудзіць тую крывавую бязглуздзіцу, проста яшчэ раз схіліць галовы і памянуць братоў-славян, якія загінулі па неразуменню або злой волі ўладароў — груганамі святкуеце братазабойства. Ці было ў нас большае кашчунства?!

Няма сумнення, што робіцца такое наўмысна, з намерам яшчэ раз паспрабаваць пасварыць родных людзей, выступіць супраць славянскага адзінства, міру і згоды на нашай зямлі.

І няма сэнсу ўступаць у палеміку з арганізатарамі дурнога бясовішча — антынацыянальнымі групоўкамі, што служаць Захаду. Але Дума Славянскага Сабора «Белая Русь» звяртаецца да Мінгарвыканкама з пытаннем — а вы якія мэты ставіце, калі дазваляеце такія «мерапрыемствы»? Дума Славянскага Сабора «Белая Русь» звяртаецца таксама да тых мастацкіх калектываў, творчых асоб, што збіраюцца прыняць удзел у гэтым гульбішчы — на чыіх касцях вы збіраецеся скакаць там? Падумайце пра будучае. Пляму ганьбы за свята на крыві братоў вы ўжо не змыеце ніколі.

Заклікаем усіх, хто так ці інакш далучаецца да антыславянскага шабашу, яшчэ раз усё добра ўзважыць.

УЛІЧЫЦЕ НАШУ ДУМКУ

Нібыта ідзе час, хоць марудна, але будуюцца асновы незалежнай Беларусі, разгортваецца працэс нацыянальна-культурнага адраджэння. Тым больш балюча зноў раптоўна адчуць розумам і сэрцам сучаснасць трагічных слоў паэта:

Самому сабе я падаўся чужынцам,
Самотным чужынцам на Роднай зямлі...

І яшчэ добра, калі гэткія пачуцці выкліканы новым успляскам дзейнасці розных пракамуністычных груповак, якія, як і раней, вылучаюцца сваім паталагічным нацыянальным нігілізмам, ці арганізацый накшталт СС «Белая Русь», якія толькі мараць аб новай славянскай, а па сутнасці Расійскай, імперыі ад Адрыятыкі да Курылаў. Зразумела, у поглядах як першых, так і другіх, мякка кажучы, не знаходзіцца месца для любых парасткаў Беларушчыны.

Значна горай, калі да такіх жа думак прыводзіць знаёмства з дакументамі дзяржаўных устаноў, якія замест паважлівых адносін да гісторыі і мовы нашай краіны, падтрымкі і развіцця беларускай культуры і яе традыцый пачынаюць груба і нават незаконна забараняць любыя патрыятычныя ініцыятывы і шукаць ворагаў Беларусі сярод лепшых прадстаўнікоў Бацькаўшчыны, шчыра адданых ёй сваімі думкамі і справамі.

Інакш нельга ацаніць той наменклатурны лямант, які ўзняўся вакол маючага адбыцца 8 верасня «Дня Беларускай Вайсковай Славы» — свята, якое становіцца традыцыйным і адраджае яскравыя старонкі нашай гісторыі, што звязана з самаахвярнай абаронай Айчыны ад ворагаў, з якога б боку яны ні з'яўляліся.

Спачатку Мінгарвыканкам пад кіраўніцтвам першага намесніка старшыні У.Ярмошына пад ціскам і ледзь не пагрозамі старшыні Народнага Руха Беларусі С.Гайдукевіча, дарэчы, адказнага супрацоўніка Саўміна, 10 жніўня 1993 г. рашэннем № 455 адмяняе сваё ж ранейшае рашэнне аб дазволу на правядзенне падчас святкавання «Дня Беларускай Вайсковай Славы» мітынгу і шэсця. Па сутнасці, юрыдычны бок справы прыносіцца ў ахвяру палітычным амбіцыям антыбеларускіх груповак і кіраўніцтва выканкама.

Яшчэ далей ідзе Дзяржаўны сакратар па барацьбе са злачыннасцю і нацыянальнай бяспецы Г.Данілаў (так і просіцца сказаць: сакратар па барацьбе з нацыянальнай бяспекай). У сваёй дакладной запісцы №10/1228-СП на імя першага намесніка Старшыні Саўміна М.Мясніковіча ён прапануе ўвогуле забараніць «Дзень Беларускай Вайсковай Славы» не толькі сёлета, але і ў наступныя гады, а таксама забараняць іншыя святы і ўрачыстасці, не ўстаноўленыя дзяржавай.

Чым жа свята 8 верасня выклікала такую нелюбоў да сябе з боку нашага чыноўніцтва? А ўсё вельмі проста. Свята ж у памяць аб перамозе войскаў Вялікага княства Літоўскага ў 1514 годзе пад Оршай і не над немцамі, татарамі ці шведамі — іх можна, на думку наменклатуры, перамагаць хоць і сёння, і хоць бы сто разоў. Размова ж ідзе аб перамозе над войскам Маскоўскага княства, што нельга ні дапусціць, ні нават уявіць сабе, колькі б год таму гэта ні адбылося.

Поўная адсутнасць гістарычных ведаў, беларускага патрыятызму, жаданне быць больш рускімі, чым карэнныя жыхары Расіі, не дазваляе прадстаўнікам Савета Міністраў, гарадскіх улад і розных ведамстваў насуперак фактам згадваць шматлікія войны з усходнім суседам, а тым больш яго параду пры чарговай спробе захапіць беларускія землі. Гэты ўспамін нібыта абражае сённяшнюю Расію, як піша Г.Данілаў, «значна ўскладняе адносіны з ёй».

Ну, што ж, тады можа і Францыя будзе крыўдзіцца на Расію за напамін аб Барадзінскай бітве, а Германія — на ўсю Усходнюю Еўропу — за Грунвальд? Смешна і балюча.

Жаданне патрыятычных сіл Беларусі несці людзям і, у першую чаргу, моладзі гістарычныя веды, захоўваць традыцыі, адраджаць культуру падаецца чыноўнікамі, што сядзяць пры ўладзе, як «палітычны шантаж дзяржаўных структур з боку нешматлікіх апазіцыйных сіл», а выхаванне годных сыноў і дачок Бацькаўшчыны, якія б ставілі сабе за адзіную мэту — служэнне Айчыне, называецца нагнятаннем псіхозу і нацыянальнага раздору.

У той жа час па-за увагай застаюцца пагрозы прадстаўнікоў левaрадыкальных і праімперскіх арганізацый ствараць свае дружыны самаахоўы.

Не застаўся ў баку ад «падзей» і Савет Міністраў. Мусіць, у яго, як і ў Мінгарвыканкама, няма больш важных эканамічных ці сацыяльных праблем жыцця краіны. Культурна-асветніцкая, па сваім змесце, ініцыятыва прымушае Савет Міністраў сваім дакументам ад 19 жніўня 1993 г. за подпісам М.Мясніковіча даваць распараджэнне не менш як дзесятку сур'ёзных арганізацый. У гэтым распараджэнні свята абзываецца акцыяй, заклікаецца знайсці нейкую іншую, вядомую толькі Саўміну, гістарычную праўду, зноў гучаць словы аб узбуджэнні нацыянальнай варожасці і розні і даюцца парады Пракуратуры, КДБ і МУС прыняць неабходныя меры па прадухіленню расколу і канфрантацыі ў грамадстве. Толькі ніяк не ўцяміць Савет Міністраў, што раскол у грамадстве не ліквідаваць паліцэйскімі дзеяннямі. Таму што першапрычына расколу — дзейнасць самога Савета Міністраў у яго сённяшнім выглядзе.

Дэпутаты Мінгарсавета
Завадскі А.Л.,
Куневіч Г.Г.,
Кобаса М.В.
Дэпутат Першамайскага райсавета
Грыцук В.І.

Личный интерес

ПРОДАЮ

А/м ВАЗ-2109 (1300 куб. см, темно-синий, пробег 700 км) — 6000 $. Т. 326-083.
Участок под коттедж (0,30 га). Т. 233-953.

А/м «Тойота Кроуа» (недорого). Т. 641-957.

А/м «Опель Кадетт»; М-403 с запчастями; дубленку женскую (дешево). Т. 472-111.

Имп. ВМ, ВП. Т. 645-423.

Продаю срубы 6х6 и под заказ. Т. 251-905.

Сигареты «Союз-Аполлон». Т. 231-134, 236-612.
А/м «Мерседес-200» (дизель, 1981 г.в.) — 2500 $; «Фольксваген Пассат», «Ауди-100» (1982 г.в.). Т. 401-237, 562-688.
Участок дачный. Т. 562-688.
Сигареты 9 видов. Т. 615-577.
Щенков миттельшнауцера с отличной родословной. Т. 312-104.
Спальны гарнітур «Прэм'ера» ва ўпакоўцы (нядорага). Т. 665-687.
2-ярусную кровать. Т. 656-733.
ВП «JVC» НК-р7А. Т. 611-705, 613-089, 273-043.
Дом, кв-ру, коттедж. Т. 512-149.
Щенков боксера. Т. 666-127.
ЗИГЗАГ к подольск. швейн. машине; школьн. костюм 170/88 (б/у). Т. 650-190.
А/м «БМВ-524» (турбодизель, 1984 г.в.) — 6350 $. Т. 633-641.
Новый ТЦ «Горизонт». Т. 217-267.
Оконные блоки. Т. 484-098.
Замки-молнии неразъемные, металлические. Т. 539-834.
Ф/аппараты (Яп.). Т. 405-335.
Холод.; «Вятку». Т. 555-388.

Организация продает STAR NX 1500, IBM PC AT 286/287/16. Т. 780-901, 388-516, 596-113.

А/м «БМВ-524» (турбодиз.). Т. 707-031.
Пылесосы «Вихрь», диван-кровать. Низкие цены. Нал. и б/н расчет. Т. 597-742.
Кирпич двойной, пл. перекр. 6,2х3 м, комплект стеновых панелей, радиаторы отопления (б/у). Т. 399-199 (р.), 681-882 (д.) (после 19.00).
Парту шк. складную. Т. 368-736.
Сигареты «Marlboro», «НВ», «Gold Coast» и др. Т. 451-515.

А/м ГАЗ-31029 (черный, июль 1993 г.). Т. 647-812, 557-273.

Организация реализует сахар. Т. 459-201.

А/м «Мазда» (дизель). Т. 786-565.

Участок под коттедж в 2 км от Минска. Т. 535-675.
Сигареты, жев. резинку, виски. Т. 628-049, 321-166.

Валюту по безналичному расчету. Т. 258-524.

Серьги с бриллиантами 2 кр. 570, 052/2А (недорого). Т. 699-339.
Холодильник «М-15», плиты перекрытия. Т. 651-357.
Имп. ТЦ (недорого). Т. 262-412.
Сроч. «Ява-350/638». Т. 691-722.
Срубы новые. Т. 519-945.
ВК «UNIVERSUM». Т. 484-054.

«Джипы» (недорого) в хорошем состоянии, модели 1987 г.в., 5 КПП; «Даихатсу Роки 2,3 TD», 65 т.км, 3 двери; «Кабрио Митсубиси Ладжеро 2,3 TD», 77 т.км, 3 двери, «Митсубиси Ладжеро 2,8 TD» 120 т.км, 5 дверей. Т. 651-237, 622-442, 258-524.

Хол-к «М-15». Т. 616-443.

КУПЛЮ

Гараж. Т. 343-746.
Гараж во Фрунзенском районе. Т. 553-994.
СНП, РЭС-9, 10, 22. Т. 503-030.
1-, 2-комнатную квартиру в г.Минске. Т. 621-799 (до 17.00).
Квартиру за СКВ. Т. 313-631.
Золото. Т. 319-107.
Холодильник «М-15». Т. 247-815.
Лом меди, бронзы. Т. 255-547.
Разъемы, м/схемы. Т. 560-229.

Холодильник, открытку (можно за СКВ). Т. 217-738 (с 10.00 до 19.00).

Валюту по безналичному расчету. Т. 258-524.

1 комнату в Минске или пригороде. Т. 308-225.
Мойки нерж., р-ры 45х45 по б/р. Т. 962-560 (с 9.00).
Спиртное, ТНП. Т. 616-443.

МЕНЯЮ

Кирпичный гараж с ямой (возле кольцевой дороги по Могилевскому шоссе) на гараж в Советском, Фрунзенском, Центральном р-нах. Т. 204-036.

СНИМУ

Молодая семья срочно снимет меблированную квартиру (в хорошем состоянии) на длительный срок (Зеленый Луг). Т. 633-603.
Квартиру и комн. Т. 627-521.
Квартиру. Т. 348-122, 617-862.
Гараж в Масюковщине или рядом. Т. 559-392.
Хорошую квартиру. Т. 501-390.
Квартиру (срочно). Т. 711-337.
2-комн. кв. с тел. (р-н Кульман, Орловской). Т. 567-384.
Семья срочно снимет квартиру с тел. Т. 324-017.
Квартиру. Т. 277-767.

СДАЮ

Прокат: ВМ-12, кас. Т. 233-738.
Торговую точку. Т. 578-029.

ПРИГЛАШАЕМ

Штукатуров в РП. Т. 345-805.

Частному предприятию требуется бухгалтер. Т. 633-603.

В РП 21.09. Т. 365-008, 770-531.
В Грецию — 19.09, Болгарию, Крым — отдых, США. Т. 364-924, 403-272.
В Румынию. Т. 367-183, 453-086.
В РП; Чехию + 2 дн. РП. Т. 624-941.
В РП 15 (Г), 29.09 (Б), Италию, Карловы Вары (отдых — недорого). Т. 532-332, 537-497.
В РП 17 сентября. Т. 302-322.
Водителя с л/автомобилем. Т. 539-641.

Приглашаем на работу по контракту на конкурсной основе в Чехию в фирму «ASSOS» квалифицированных швей на срок не менее 6 месяцев. Зарплата в СКВ. Проживание и питание бесплатно. Справки по телефону (0172) 266-306 (с 14.00 до 17.00).

УСЛУГИ

Доставка закусок, напитков с 19.00 до 3.00. Т. 721-329.
Специальная пр-ма питания (пр-ва США) для людей, подвергшихся воздействию радиации. Оздоровление ор-ма, коррекция веса. Т. 233-953.
Визы в Австрию, ФРГ. Т. 390-888.
Срочн. ремонт зол. и сер. изделий, изготовление из золота. Адрес: ул.Козлова, 5. Т. 397-109.
Ремонт шв. машин. Т. 465-531.
Любой ремонт ТВ (PAL, ДУ, ДМВ) (Фрунзенский р-н). Т. 570-653 (с 18.00).

Печати за 2 часа. Логотипы и товарные знаки за 5 дней. Т. 526-500.

В кратчайшие сроки зарегистрируем совместные иностранные предприятия, ООО, МП, АО, ВЭС. Изготовим печати и штампы. Т. 200-247, 200-259.

Перевозка грузов по СНГ (КамАЗ с тентом). Т. 654-747.
Перевозка грузов. Т. 495-010.
Изготовим рамы, установим, застеклим. Т. 420-517, 420-277.
Сделаю отчет МП. Т. 647-812.
Быстро обналичу. Т. 660-272.

РАЗНОЕ

Продаем, покупаем СКВ по б/н расчету. Т. 322-478.

Центр йоги и парапсихологии. Т. 460-816, 589-416.
Организация дает кредит. Т. 416-084.
Продаю сруб или меняю на гараж, участок и т.д. Т. 601-770.
Удостоверение участника ЧАЭС СА № 760305 считать недействительным.

Наша афіша

ТЕАТР МУЗКОМЕДИИ

10 СЕНТЯБРЯ — ОТКРЫТИЕ **24-го театрального сезона.** ГАЛА-КОНЦЕРТ (начало в 19.00). 11 СЕНТЯБРЯ — «Марица».

ТЕАТР СТУДИЯ КИНОАКТЕРА

ОТКРЫТИЕ СЕЗОНА
10, 11 СЕНТЯБРЯ — ПРЕМЬЕРА «Мы идем смотреть «Чапаева». (Заказ билетов по тел. 23-08-71).

На кінаэкранах

10 СЕНТЯБРЯ

«МОСКВА»: «Малыш-каратэ» — 12.00 (л). «Голая правда» — 14.00, 16.00, 20.00. «Тарзан и Амазонки» — 18.00, 22.00 (н).
«ОКТЯБРЬ»: «Голая правда» — 13.30 (л), 15.30, 19.30, 21.30. «Малыш-каратэ» — 17.30. Информационно-развлекательная программа — 21.50.
«АВРОРА»: «Полет навигатора» (д) — 10.00. «Хочу в Америку» — 11.40, 13.30, 15.20, 17.10, 19.10, 20.50. «Иногда они возвращаются» — 17.00, 19.00, 21.00. «Роман с камнем» — 15.00.
«БЕРЕСТЬЕ»: «Универсальный солдат» — 12.00 (л), 16.00, 19.30, 21.00. «Официант с золотым подносом» — 14.00, 18.00, 21.30. «Ангел-III» — 11.30, 15.00, 19.00. «Ребенок к ноябрю» — 13.10, 17.00.
«ВИЛЬНЮС»: «Хочу в Америку» — 12.10, 15.10, 18.40, 21.50. «Иногда они возвращаются» — 10.30 (л), 16.50. «Аллигатор» — 13.40, 20.20.
«ДРУЖБА»: «Иногда они возвращаются» — 14.00, 17.30. «Хочу в Америку» — 12.20 (л), 15.40, 19.10, 21.00. Видеозал: выходной.
«ПАРТИЗАН»: «Малыш-каратэ» — 10.00 (л), 16.40. «Ястреб в пустыне» — 11.40, 15.00, 18.20, 22.00 (н). «Тарзан и Амазонки» — 13.20, 20.10.
«ПОБЕДА»: «Иногда они возвращаются» — 12.40, 14.30, 18.00, 19.45, 21.30. «Хочу в Америку» — 11.00, 16.20. Видеозал: «В опасном положении» — 10.00, 11.30, 13.00, 14.30, 16.00, 17.30, 19.00, 20.30.
«САЛЮТ»: «Малыш-каратэ» — 12.00 (л), 15.10, 18.20. «Ястреб в пустыне» — 13.40, 16.50, 20.00, 21.30.
«СОВРЕМЕННИК»: «Хочу в Америку» — 15.30 (л), 17.00. «Калигула» (2 с.)**** — 18.30, 21.00.
«БЕЛАРУСЬ»: «Кошмар на улице Вязов-2»*** — 11.00, 13.40, 18.20, 21.00. «В чужом теле» — 12.40, 16.10, 21.10. «Смертельный микроб» — 10.50, 14.20, 17.50. «Идеальная пара»** — 12.30 (л), 19.50. «Война ниндзя» — 15.10, 19.40. «Уличный охотник»*** — 16.40.
«КИЕВ»: «Робот-полицейский» — 15.00 (л). «Ребенок к ноябрю» — 17.00. «Эмилия»**** — 19.00, 20.50.
«КОМСОМОЛЕЦ»: «Универсальный солдат» — 11.30, 15.00, 17.00, 19.00, 21.00. «Игра всерьез» (1,5 с.) — 12.00, 16.00, 20.20. Зал индийского фильма: «Лентяй» (2 с.) — 18.00.
«МИР»: «В погоне за татуировкой» — 16.00, 20.30. «Универсальный солдат» — 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 20.50. «Уйти от мафии» (2 с., Индия) — 13.30, 18.00. Видеозал: «Ночи в Бруклине» — 14.30, 18.20. «Сила Шаолиня» — 16.20, 20.10.
«ПИОНЕР»: «Рыцарский замок» (д) — 10.00, 15.20. «Кошмар на улице Вязов»*** — 11.40 (л), 19.00. «В чужом теле» — 13.20, 17.00, 20.40. Видеозал: «Непобедимая принцесса Ши-Ра» (ч. 4) (д) — 10.00. «В мертвой петле» — 11.40, 15.10, 18.40. «Осужденные» — 13.20, 16.50. Рок-клуб — 20.00.
«РАКЕТА»: «А спать с чужой женой хорошо?!» — 14.00 (л), 18.00. «В чужом теле» — 16.10, 19.40.
«РОДИНА»: «Черный снег» — 13.00, 16.30, 20.00. «Кошмар на улице Вязов-2»*** — 14.40, 18.10, 21.40.
«ЦЕНТРАЛЬНЫЙ»: «Универсальный солдат» — 11.35, 13.25, 17.25, 19.15. «9 1/2 недель» (1,5 с.)*** — 9.30 (л), 15.15, 21.05.
«ЭЛЕКТРОН»: «Не хочу быть взрослым» (д) — 12.00. «Черный снег» — 13.40, 17.20, 21.00. «Игра всерьез» (1,5 с.) — 16.00, 20.00. «В холоде ночи» (1,5 с.)*** — 15.20, 19.00. «Сегун Маэда» («Самурай-телохранитель») — 14.00, 18.00. Информационно-развлекательная программа — 20.30.

На тэлеэкранах

ЧЕТВЕРГ, 9 СЕНТЯБРЯ

Белорусское телевидение

18.30. Новости Би-би-си. **19.00.** Областные новости (Гродно). **19.10.** Зачитайте мое письмо... **19.15.** Здоровье. **19.45.** Позиция правительства. Актуальное интервью. **20.00.** Приглашает ансамбль народной музыки «Беседа». **20.25.** Киноочерк. **20.35.** Контакт: адреса, предложения, информация. **20.40.** Колыбельная. **21.00.** Панорама. **21.35.** Под куполом Вселенной. **21.45.** «Лада ОМС» представляет: «Дежурная аптека». **22.15.** Творческое молодежное объединение «Крок». **23.45.** НИКа.

Канал «Останкино»

18.00. «Просто Мария». **18.50.** Музыкальный поклон Расулу. **19.10.** Ваучер — степень доверия. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.00, 23.00.** Новости. **20.40.** Лотто «Миллион». **21.10.** Фильмы нашей памяти. «Когда деревья были большими». **23.25.** На первенство мира по шахматам. **23.40.** Рок-н-ролл ТВ. **0.25.** Пресс-экспресс.

Канал «Россия»

18.45. Праздник каждый день. **19.00, 22.00.** Вести. **19.25.** «Санта-Барбара». **20.15.** В мире авто- и мотоспорта. **20.45.** Экран криминальных сообщений. **21.00.** Отечество мое. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.40.** «Звезда Парижа». Передача 2-я. **23.10.** «По стержню жизни». Михаил Дудин. **23.40.** Чемпионат Европы по боксу. **0.40.** Концерт Альберта Асадулина.

Санкт-Петербург

18.15. Альтернатива. **19.20, 22.45.** Факт. **19.45.** Спорт, спорт, спорт. **20.00.** «Выбираю деревню на жительство». **20.35.** 600 секунд. **20.50.** Ваш стиль. **20.55.** «Завтра ожидается...» **21.00.** Док. фильмы. **23.00.** Хоккей. Чемпионат России. СКА — «Авангард».

ПЯТНИЦА, 10 СЕНТЯБРЯ

Белорусское телевидение

8.00. Утро республики. **8.10.** Под куполом Вселенной. **8.25.** «Браво, бравушки!» Фильм-концерт. **9.00.** ТВ — школе. Белорусская литература. 10-й класс. **9.40.** «Лада ОМС» представляет: «Дежурная аптека». **10.10.** Позиция правительства. Актуальное интервью. **10.25.** В согласии и спорах с Мельпоменой. Дирижер А.Анисимов. **11.10.** «Ханума». Фильм-спектакль. **13.30.** Новости. **13.40.** «Средь шумного бала...» Фильм-концерт. **14.00.** «Убийство на Монастырских прудах». Худ. фильм. **16.30.** Из дальних странствий. О поездке во Францию рассказывают учащиеся СШ N 50 г.Минска. **17.30.** Новости. **17.40.** «Эй, на линкоре!» Худ. фильм. **18.20.** Доска объявлений. **18.30.** Новости Би-би-си. **19.00.** ПИК. Публицистическо-информационный канал для подростков. Трансляция из Минского Дворца детей и молодежи. **20.40.** Колыбельная. **21.00.** Панорама. **21.35.** Под куполом Вселенной. **21.45.** Стоп-кадр. Криминальная хроника. **22.05.** «Тамира» предлагает: «Официальная история». Худ. фильм (Аргентина). **24.00.** НИКа.

Канал Останкино

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** «Принцесса-павлин». Худ. фильм (Китай). **10.00.** Клуб путешественников. **10.50.** Пресс-экспресс. **11.20.** «Дядюшкин сон». Часть 2-я. **13.20.** Премьера док. фильма «Ламинария, или Жизнь с точки зрения». **14.25.** Бридж. **14.50.** Бизнес-класс. **15.05.** «Принцесса-павлин». Худ. фильм (Китай). **16.50.** Технодром. **17.20.** Новая Россия и европейская безопасность. **17.40.** Человек и закон. **18.10.** Погода. **18.15.** Вагон 03. **18.45.** Поле чудес. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Человек недели. **20.55.** «Суини». 10-я серия. **21.55.** Политбюро. **22.30.** Музобоз. В перерыве — (23.00) — Новости. **23.35.** Авто-шоу. **23.50.** Программа «Х». **0.15.** Хит-конвейер. **0.20.** Пресс-экспресс.

Канал Россия

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Биржа труда. **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Параллели. **8.15.** Отечество мое. **9.10.** «Мы никогда не пели на заказ». Фестиваль авторской песни. **9.40.** В мире животных. **10.40.** Мульти-пульти. **10.50.** «Санта-Барбара». **11.40.** Чемпионат Европы по боксу. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Сам себе режиссер. **13.55.** Открытый чемпионат США по теннису. **15.00.** «Бурда моден» предлагает... **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Студия «Рост». **16.15.** «На пути к рынку». **16.45.** Мульти-пульти. **16.55.** Дисней по пятницам. «Дорогу указывает любовь». Худ. фильм. **17.45.** Парламентский час. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Океан». 3-я серия. **21.00.** Джентльмен-шоу. **21.30.** Мультфильмы для взрослых. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.40.** Поет В.Цыганова. **23.35.** Чемпионат Европы по боксу. **1.35.** «Император СПИД». Док. фильм.

Санкт-Петербург

6.30, 14.30, 19.20, 22.45. Факт. **6.45.** Мультфильм. **6.55.** «Выбираю деревню на жительство». **7.25.** Русь моя... Поет Ю.Марусин. **7.55.** «На парусах песни». Фильм-концерт. **8.15.** «Ура, комедия!», «Нокаут Чаплина». **9.30.** Альтернатива. **10.30.** «Египетские ночи». Фильм-балет. **11.10.** «Ленфильмиада». **13.30.** Мультфильмы. **13.50.** «Крыжовник». Инсценировка по рассказам А.П.Чехова. **14.40.** «Похищение чародея». Телеспектакль. **16.20.** Наедине с музыкой. **17.05.** «Крестики-нолики». Телеигра. **17.40.** «Приморье. По следам первопроходцев». Научно-популярный фильм. **18.00.** Большой фестиваль. **18.15.** «Открываю для себя Россию». Мурманск. **19.00.** Старинные русские романсы в исполнении Н.Брегвадзе. **19.45.** Спорт, спорт, спорт. **20.00.** «Лицедеи». Фильм-концерт. **20.35.** 600 секунд. **20.45.** Ваш стиль. **20.55.** «Завтра ожидается...» **21.05.** Камертон. **22.05.** «История болезни». Короткометражный худ. фильм. **23.00.** «Блеф». Худ. фильм (Италия). **0.35.** «Египетские ночи». Фильм-балет.

ЗАСНАВАЛЬНІК: Мінскі гарадскі Савет народных дэпутатаў.
Газета выдаецца на рускай і беларускай мовах з лістапада 1990 г.
Выходзіць штодзённа, акрамя суботы і нядзелі.
Індэкс 63931 | Тыраж 40 000 экз. | Падпісана ў свет у 12.10.
Допісы, атрыманыя рэдакцыяй, не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца. | Аўтары нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў. | Адказнасць за змест аб'яў нясе заказчык.
ДРУКАРНЯ ВЫДАВЕЦТВА «БЕЛАРУСКІ ДОМ ДРУКУ».
ДОБРЫ ВЕЧАР Добрый вечер
В.а. галоўнага рэдактара Анатоль ЗЭКАЎ.
АДРАС РЭДАКЦЫІ: 220041, г.Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10а (2-гі паверх).
САКРАТАРЫЯТА — 68-28-04 | БУХГАЛТЭРЫІ — 68-29-47
АДДЗЕЛАЎ: палітыкі — 68-29-34 | гарадской гаспадаркі — 68-29-35 | эканомікі — 68-28-22 | культуры — 68-27-34 | інфармацыі — 68-29-98 | пісьмаў 68-29-96
Рэклама і прыватныя аб'явы прымаюцца ў рэдакцыі газеты.
Аддзел рэкламы і аб'яў 68-29-74.